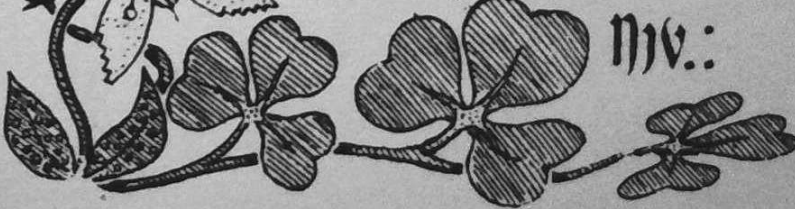

hop yezh

GWERIN

embanner gant "Al Hamm"
Mv.:

DASTUMADENN A WERINONIEZH
RENET GANT ABEOZEN

NIVERENN 2

KANAOUENNOU DASTUMET GANT G. MILIN - Levrenn 2 -

Niverennet eus 47 da 81

Eilskrivet ha notennaouet gant M. Glanndour hag Abeozen

H O R Y E Z H

1 9 6 1

(2)

Tennet ez eus bet eus
an niverenn-mañ

160 skouerenn

Pep gwir miret strizh e pep keñver
gant Abeozen ha Maodez Glanndour.

vvvvvvvvvvvv

(3)

TAOLENNADUR AN DORNSKRIDOÙ

Setu amañ an dornskridoù hon eus implijet evit
an eil niverenn-mañ eus kanaouennoù Milin.

M V G 40. Dornskrid bet skrivet gant milin, a zo
bet tra Vallée, ha perc'hennet bremañ gant M. Glanndour.
40 pajenn dezhañ. Paper skañv gwenn, gant ur
golo paper glas-du a zo merket warnañ gant ar c'hreion:
Cah. 4 Poésies diverses 4e. Ment 20 X 15.

War an 9-vet pajenn ha penn kentañ an 10-vet :

(47) Plac'hik ann douar nevez

Ar peurrest eus an dornskrid-mañ a zo rimadelloù
bet savet gant G. Milin e-unan, diwar skouerioù gall-
ek ul lodenn vat anezho.

M V G 16. Kaierig 8 follenn paper skañv, pleget
ha staget gant un neudenn evit ober 16 pajenn a vent
23 X 17, hep golo.

Pajennoù 1-5 : " Eur mesvier dizcunet ", Kontadenn.
Pajenn 6 : " Konfesion eur zerjant ", rimadell a zo
amañ diglok-bras, a gaver en he hed e Soniou an Uhel,
levrenn 2, p. 192-198.

(48) pajenn 7 : Gousperou ar ranet

(49) pajenn 8 : Silvestik

(50) paj.9-10 : Eliet ar mad

pajennoù 11-14 (lodenn grec'h) : "Ar penseer hag ann
den maro", kontadenn

pajenn 14 (traoù) - 15 : " Da eur vam goude m'eo
beuzet ann daou ziveza eus he bugale ", rimadell
(bet savet gant Milin ?).

pajenn 16 : gwenn

Bloaziet eo an dornskrid, pajenn 7 : 1866. Ar skri-
tur a zo yaouank c'hoazh ha sklaer.

FOLLENN DISTAG, diwar dorn milin, bet perc'hennet
gant Vallée ha bremañ tra M. Glanndour. 4 bajennig pa-
per skañv, ment 17 X 11. Ar skritur a zo aes da lenn
hag a seblant bezañ yaouank awalc'h.

(51) pajenn 1-2 : (Plac'h ar seiz dimezi - Janed ar Wern).

Pajenn 3, ouzh krec'h, an teir linenn-mañ hepken :
" Sainte Catherine
C'était sainte Catherine La fille d'un grand roi
Son père était payen sa mère ne l'était pas "
Ar peurrest a zo gwenn.

M V G 168 : Kaier 168 pajenn, ment 31 X 20, bet keinet, ar golo kartoñs a chom c'hoazh. Paper louet tev. Skritur Milin, diaes da lenn a-wechoù; bet eo tra Vallée; emañ bremañ e dielloù M. Glanndour.

Kaier kontadennoù bet dastumet gant Milin. War ar bajenn 4, ar son-mañ skrivet war 2 vann, bann kleiz penn da benn hag hanter-bann dehoù :

(52) (Multum temporis perdidit)

PEDER FOLLENN : 4 follenn-gonterezh eus ar Verdedurezh (Marins et Colonies, Bordereau ...), paper tev-awalc'h, pleget dre an hanter, ha skrivet hepken an diavaez anezho, da lavarout eo, ar bajenn gentañ hag ar bedervet.

Follenn gentañ ; pajenn gentañ : ouzh krec'h, e giz talbenn, an notennoù-mañ :

+ Kenta maz iz david dour da feunteun ar vaz halek
+ ar c'hont dredol hag he bried -
+ eur marc'hadour iacuank (Annette Bochan)
+ ar varkizez euz a vaner ar faoued
/ memeuz choazet eur vestrez euz a.../

(53) paj. 1, bann kentañ ha lodenn grec'h an eil bann :
Ar varkizez euz a Vaner ar Faoued

(54) paj.1, lodenn draoñ an eil bann + krec'h ar bajenn 4 : (Ar plac'h diw wech euredet)

(55) pajenn 4 war 2 vann : Ar c'hont Dredol hag e bried.

Follenn 2, pajenn gentañ war dri bann ha pajenn 4 un nebeut gwerzennoù war ur bann :

(56) Breur Iann Girin

Follenn 3, pajenn gentañ (daou vann), pajenn 4 (daou vann) + follenn 4, pajenn gentañ (daou vann) pajenn 4 (un hanter vann) :

(57) Gwerz Santez Helena

Betek-henn n'em eus kavet roud ebet e paperoù Milin eus : Eur marc'hadour iacuank.

Skritur ar follennoù-mañ a zo bihan ha diaes da lenn.

UR FOLLENN peder bajenn 18 X 12. Ur follenn gonterezh (Substances de la Marine, Bordereau...) bet pleget dre an hanter. An destenn a zo bet kemeret da gentañ gant ar c'hreion, hag adskrivet goude-se gant ar bluenn : dre geñveriañ an diw destenn e weler eo bet reizhet gant Milin ur ger bennak pa en deus bet amzer d'ober gant al liw du. Ar skritur a zo sklaer peurliesañ.

E lein ar bajenn gentañ e lenner anô ar c'haner : Le Corre Gilles, hag an notenn : iez treger.

(58) (Barz en ti korn e Mens Bre)

(59) (Pa oan me em gwele dalc'het)

(60) (P'oañ me var chaussel a Rosko)

M V G 104 Dornskrid gant milin, bet tra Vallée, ha bremañ e dielloù M. Glanndour. 104 pajenn, paper tev louet, follennoù konterezh pleget dre an hanter evit ober ur c'haier 20 X 18. War ar golo e lenner ar gerioù-mañ skrivet gant Milin : Contes populaires de la Bretagne, Texte breton avec le Français en regard. En diabarzh avat n'eus nemet ur gontadenn : Ar Marichal koz, gant anô ar c'honter, Yves Abivin. N'eus troidigezh c'hallek ebet. War un dro gant ar gontadenn B kanaouenn vrezhonek. Ar peurrest eus an dornskrid a zo notennoù yezhoniezh, sanskriteg, iwerzhoneg, hag all.

(61) paj.2 : (Ann aotrou Jestin, persoun Ploabennek)

(62) paj.3 : (Ar c'hilhog)

(63) paj.3, eil bann : (Digouvi an Amourouz)

(64) paj.4, bann kentañ : (Lezombre)

Pajenn 4 (eil bann) - pajenn 6 : Ar Marichal koz. kontadenn.

(65) paj.7, bann kentañ : Ann tour ploum

(66) paj.7, eil bann : Merc'had markiz Kerdudour

Pajenn 8 : kendalc'h Ar Marichal koz.

Pajenn 9, bann kentañ : kendalc'h merc'had markiz Kerdudour.

(6)

(67) paj. 9, eil bann : Dom Ian Kleran

Pajenn 10 : kendalc'h ar Marichal koz.

(68) paj. 11, war dri bann : Mari Gelen, gant ano ar ganerez : Perrine Foder.

Pajenn 12 : kendalc'h ar marichal koz ; pajenn 13 gwenn ; paj. 14-15 : peurrest ar gontadenn.

Testenn ar c'hanaouennoù-mañ a zo da geñveriañ gant hini MVOL 14, dornskrid a roomp amañ war lerc'h an taolennadur anezhañ. Seblantout a ra dimp testenn MVG 104 bezañ koshoc'h evit meur a abeg : ar reizhskrivadur a zo diasser ha direizh awalc'h, ar gerioù gallek a chom hep bezañ bet c'hwennet, n'eus amañ na troidigezh na notenn c'hallek ebet. Degas a roomp koulskoude e kichen testenn MVG 104 ar c'hemmoù pennañ a gavomp e MVOL 14, pa ne vije nemet evit barn peseurt kempenn a c'helle Milin ober a-wechoù pa soñje embann e gavadennoù ; ar c'hemmoù reizhskrivadur avat a lezomp a gostez.

M V O L 14 Dornskrid 14 folleñ war baper tev, arlivet glas, nemet ar folleñnoù 8 ha 9 a zo gwenn. Bet skrivet gant Gab Milin, bet e kerz Vallée ur pennad, e kerz J. Ollivier da c'houde, ha bremañ e kerz ar medisin-jeneral C. Laurent. Ar gwerzioù a zo war ar pajennoù 2-17, war daou vann (ar brezhoneg e-keñver un droidigezh), nemet paj. 5 (Lez-Breiz). Ar pajennoù 26, 27, 28, a zo skrivet war an tu gin : n'eus warno nemet brouilhedoù diaes da lenn ; un droidigezh rimet eus ar salmoù 3, 4, 26, 27, n'eo ket labour dispar. Felloc'h pajenn 24, testennoù gallek a-enep Napoléon (III moarvat) e stumm ar pedennoù Pater, Kredo, Konfiteor ; ha dindano brouilhed gallek ha brezhonek ur rimadell e stumm Gourc'hemennoù Doue.

Paj. 2-4 : Ann actrou Jestin persoun Floabennek. Sell. ouzh (61).

Paj. 5 : Lez-Breiz (historique). Sell. ouzh (64).

Paj. 6-7 : Ann tour Ploum. Sell. ouzh (65).

Paj. 8-10 (lodenn gres'h) : Merc'hed markiz ann Dourdu. Sell. ouzh (66).

Paj. 10 (traoñ) - 13 : Mari Gelen. Sell. ouzh (68).

Paj. 14-15 :

(69) Breiz Izel

(7)

Paj. 16-17 : a ro dimp "Prise de la Grenade", kanaouenn c'hallek a gavomp ar stumm brezhonek anezhi e MVOL 58, p. 38, sell. ouzh Gwerin niv. 1, p.5. War lerc'h Prise de la Grenade, ur ganaouenn c'hallek all : Keppel, Bataille navale d'Ouessant 1778, 27 juillet. An testennoù-se a roomp war un dro :

(70) Biroun ha Destin

Ur strobad folleñnoù distag e paper moanoc'h a zo da heul ar c'haier. Teir folleñ, warno : Silvestic, An Ao. Gludonou, Sant Juluan, An Anaoun. Ur folleñ, warni, Ann tour ploum, gant un notenn hag un droidigezh c'hallek. Ur folleñ, warni, Merc'hed markiz ann Dourdu, gant un notenn hag un droidigezh c'hallek. Kement-mañ a zo eilskridoù gant notennoù da gas d'ur gelaouenn, war a seblant. Kavout a reer evito an testennoù-orin pe en niverenn 1 Gwerin pe en eil niverenn-mañ.

Peder folleñ a zo c'hoazh o reñf : Gwers ann Otro Sant Koneri. Hogen evito da vezañ en em silet e-touez ar re all, n'int ket eus dornskridoù Milin : n'eo ket skritur G. milin, met unan kalz tostoc'h dimp ; ar yezh a zo tregeriek a-grenn ; an hevelep destenn a gavomp moulet en ul levrig 16 pajenn, dindano an ano : Gwerz koz Sant Koneri, St Brieg, ti-moulerzh Sant Gwilherm, gant ar bloaziad 1899. Moarvat e oa bet keset da Vallée ar folleñnoù-se evit an embann, hag a-c'hano int tremenet e Dornskridoù Milin.

T 40 Keierig 19 sm X 12, bet savet gant Tanguy François, 1859. Paper boulin diroulenn. 20 pajenn skrivet.

Anv ar perc'henn a gaver paj. 1 ha paj. 40 : "François Tanguy demeurant rue de Paris, n° 94".

Pajenn 1 : daou grennlavar. Unan e lein ar bajenn :
Deut foar Folgot
Caouet a hep bot

Egile e traoñ ar bajenn :

Er bloas mil seiz cant pevar ugent a nao

Brest ne dalvego quet er bot scaoc.

Ag er bloaz mil seiz cant pevar ugent a deg

ne gousquo ozac'h ebet dizourci gant e c'hreg.

(en eil gwerzenn, kompren evel just : ur bod skav)

(71) (Bosenn Ploueskad) paj. 2

(72) Folgoet paj. 3-5

(73) (Gwerz Sant Tenenan) paj. 6-20

Ar skridoù-mañ lakaet e doare-skrivañ Milin a gaver e mVOL 58, pajennoù 54-55. Sell. ouzh Gwerin niv. 1, p.6-7. Adskrivet hon eus amañ T 40, evel just.

R 34 Kaierig 17 sm X 11,5, paper gwenn diroudenn. An diskriver ned eo ket G. Milin. War ar bajenn gentañ e lenner : Rumadelloù ha Soniou brezonek. 1861. à M. G. Milin (ar gerioù diwezhañ-mañ a seblant bezañ eus dorn Milin e-unan). 34 pajenn, an diw diwezhañ e gwenn.

- (74) p.2-4 : Sounn an arc'hant paper
- (75) p.5-6 : Rumadellik gae
- (76) p.7-15 : Brezonek euriou, brezonek aoutrou ; V. Roudaut ptre.
- (77) p.16-17 : Klem eur barzik gwezel pe bian
- (78) p.18-20 : Kimiad eur c'hernevod d'he vro
- (79) p.21-25 : Soun person sitoyan Kerniliz ; M.Laot ptre.
- (80) p.26-32 : Ar Spilhen ; m.Le Roux ptre

G 32 Kaierig 18,5 sm X 11, paper gwenn boutin. War ar bajenn gentañ e lenner : 1861. Eur Skrid great divar-benn ar choaz euz eur c'hannad em amzer Louiz Philipp, roue ar Fransizien. Dindan ano al levr, diwar dorn Milin, a gav din, eo bet skrivet : à M. G. milin.

Skritur R 34 ha G 32 a zo an hevelep hini, hag an daou gaierig a zo bloaziet eus 1861. Piv an den, ur beleg moarvat, en deus diskriveret ar rimadelloù-se e-vit Gab Milin ? N'eus nemet teir linenn diwezhañ G 32 a zo, war hañval, diwar bluenn Milin.

- (81) p. 3-25 : Soun ar penn-targaz ; F. Gourc'hant, prêtre. P. 26 : un notenn e galleg gant an diskriver ; an teir linenn diwezhañ e galleg gant milin.

Ar pajennoù 27-32 a zo e gwenn.

vvvvvvvvvvvv

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

47. PLAC'HIK ANN DOUAR NEVEZ

Popul. à St Pol de Léon

Le choeur

Plac'hik ann douar nevez
Ladiralla, ladiralla,
Plac'hik ann douar nevez
°ebad /emaoc'h chom/°°aze ?

° + hag °° A-us :
dehoc'h beza

Réponse

Ebad awalc'h en em gavann
Ladiralla, ladiralla
Ebad awalc'h en em gavann
ma ve gan-en neb a garann

Le choeur

Mar d-ema ho tousik enn dans
Ladiralla, ladiralla,
mar d-ema ho tousik enn dans
hag ez ema sur emichans

Skoit eunn taolik war he benn
Ladiralla, ladiralla,
Skoit eunn taolik war he benn
Sachit-hen gan-hoc'h enn dachenn.

Unanik brao ho peuz choazet
Ladiralla, ladiralla
Unanik brao ho peuz choazet
ma ve gan-e-hoc'h-c'houl lezet

Réponse

Gan-en-me e vezo lezet
Ladiralls, ladiralla
Gan-en-me e vezo lezet
diou teir nosvezik da gousket

Le choeur

Mar kousk gan-hoc'h ann noz kenta
Ladiralla, ladiralla
mar kousk gan-hoc'h ann noz kenta
e rai ann eil ann diveza.

E rai ann eil hag an trede
Ladiralla, ladiralla,
e rai ann eil hag an trede
hag ann diveza goude-ze

Peb a bok brema peb a dro
Ladiralla ladiralla,
Peb a bok brema, peb a dro
ha kuitaat ann dachenn affo.

vvvvv

(Keñveriañ : N. Quellien, Chansons et danses des Bretons, p. 215-219, a ro daou stumm disheñvel a seblant diglok awalc'h e skoaz kentel Milin. An displegadurioù degaset gant Kelien a zo avat talvoudus-kenañ ; sed amañ ar pep penmañ anezho :

" Ce n'est plus une ronde d'enfants, mais de filles (plac'hik) et de garçons déjà grands. Elle se fait autour d'une jeune fille, qui doit être assise, au milieu, sous (sic) un coussinet (ann dorchem). Faute de coussinet, elle restera debout, naturellement.

Invitée à prendre un cavalier - Kemer unan...-, elle se lève et provoque un court arrêt dans la ronde, le temps d'embrasser le danseur qu'elle a choisi. Le couple se place au centre, à moins que la fille elle-même n'entre dans le rang, pendant que s'achève la chanson. Et puis, au tour de la jeune fille suivante. "

An doare eilskrivet gant Milin a c'houlenn koulskoude e vefe sachet e kreiz gant ar plac'h ar paotr dibabet ganti e-pad ma talc'her da zañsal, evit echuñ hepken gant ar pok.

N. Kelien, er bajenn 267, a ro un ton evit Plac'hig an Douar Nevez : met un ton n'eus-forzh-petra e seblant din bezañ, hen klevet em eus evit sonioù a bep seurt.)

Dornskridoù Milin : Kanacuennoù

48. GOUSPEROU AR RANET (1)

Kan, kan, Killore!.. -
Choaik, choaik, petit Joaik,
petra ganin-me dide ? - (2)
ar gaera ranik (3)
a gement a ourn-me...

.....
.....
..... (4)
tri bizou arc'hant da Vari,
perc'hen ann ti da zespari.

pevar dremen douar ; (5)

tri bizou arc'hant da Vari
perc'hen ann ti da zespari...

Pemp breur (6)
pevar dremen douar ; etc.
c'hweac'h c'hoar, pemp breur, pevar

Seiz giz, seiz laer, c'hweac'h c'hoar, etc

Eiz dournerik var al leur ...
dourna kleiz, dourna kleur;....

nao map armet
o tistrei euz ann Naonet
gant ho rochedou goadok
hag ho c'hlezeou torret

Dek kleiz da vicher o tistrei ur rivier
karget a vin hag a vezex.
Eunek de Goulc'han, persoun de Goulc'han.
dsouzek divignoun o tifoeltr'ar pignoun
da rei d'ar map d'he goan a ioa bet pell e poan....

(Er marz dehoù, a-dal d'an niverennoù am eus merket
e kaver an notennoù-mañ gant Milin :)

(1) Gousperou ann diaoul ! pec'het eo lavaret ann
draze, eme ar vamm gos. hag ar vugale vian a gane e
kuz hag a ra ato ...

(2) V. Barzaz-Breiz t.1, p.1. rannou

(3) Chaque strophe finit par ar vrava ranik a gement a oun-me. C'est peut-être rannik qu'il faut dire.

(4) J'espère avoir la pièce au complet avec l'air, qui n'est pas plus gai que celui des chants populaires.

(5) Cath. le Briz de Plounevez Lochrist, 1866.

(6) Sell, nag a ranikou
a zo var ar poullou!..

Ces deux vers sont d'une strophe a moitié perdue et je ne sais de quel endroit; peut-être du commencement de la pièce, comme on me les a récités.

vvvvvvvvvvvvvvvv

Dornskridou Milin : Kanaouennoù

49. SILVESTIK

Barzaz-Breiz, retour d'Angleterre, t.1, p.157.

1

Me m'euze eur map Silvestik
Ne m'euze map nemet-han
c'hoaz 'n deuz ann hardisegez
da vont d'en em angaja.

Même source et même espérance de trouver le reste de la pièce.(1)
diskan.

2

ha pa edon hem gwele
hem gwele kousket mad,
me klevet merc'het Pleiber
o kana soun va map.

Milavoar, milavoar, mestanpoar,
ranson a foar, mire ...

3

Me sevel hem c'hoazez
ha koumanz da wela.
Aoutrou Doue gouskoude !
petra rin-me brema ?

4

Marteze e zeo maro
pemp kant leo diouz va zi
ha taolet e kreiz ar mor
d'ar pesket da zribi.

5

hag he eskernigou
taolet gant ar mare
ha ma ho c'hafen brema
me ho briatafe !....

6

M'emeus eul laouenanik
e kichen toul va dor,
e kreiz etre daou venik
henc ema e gor.

7

Asa 'ta laouenanik,
te ac'h euz diouaskel,
a nijo dreist ar mor braz
hag a ielo a bell

vvvvv

(1) Sell. niv. 48, notenn 5 : Cath. le Briz de Plounevez Lochrist, 1866.

(Sell. ouzh levrenn 1, niv. 22, a ro dimp un destenn
glokoc'h met war un droadreizhet ha treuzlinennet stank.
An hevelep destenn pe dost hag an niv. 22 gant kemmadu-
rioù heñvel a gaver c'hoazh en ur follenn distag e MVOL
14. Anat eo en deus dastumet Milin daou pe dri stumm
disheñvel ha klasket o lakaat da genglotañ.)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

50. ELIET AR MAD

1. Eliet ar mad, kemennet eviz deoc'h,
mont da zervicha da benn-ar-stank,
mont da zervicha da benn-ar-stank,
nag evit reseo koumanant.

2. Ma viche beo n'hini ham ganaz,
evel ma zeo nep ham magaz,
me 'n dachen ket da Benn-ar-stank,
pa miche trivarc'h koumanant.

3. Eliet ar mad, kemennet eviz deoc'h,
gant ann Aoutrou mont d'ann neac'h,
mont d'ann neac'h da zalc'her ar goulou
ma lavar ann aoutrou he c'houesperou.

4. Kantoloriou avoalc'h 'zo er maner-me,
delit, kasit hunan dez-ha.
Da betra eo great ar c'hantoloriou
nemet da zalc'her ar goulou.

5. Eliet ar mad, kemennet eviz deoc'h,
gant ann aoutrou mont d'ann neac'h,
mont d'ann neac'h da ficha ar gwele
sikour he freuz' a reot ive.

6. Ia, me a ielo d'ann neac'h
mar kar ann aoutrou dont d'ann traon;
mar teu var va lerc'h enn delesiou
m'hen taolo d'ann douar var he c'henou.

7. Eliet ar mad, sao euz d'ha vele
Diank ann inkane adarre.
Pa deui ann deiz me he c'havo
ne ket eat er neaz euz ar vro.

8. Eliet ar mad, deut ganhen d'ann neac'h,
m'ho kunduo divar boez ho preac'h
da choaz gwalinier arc'hant hag acour,
great da zebauch ar mero'hed paour.

9. Dalc'hit ho koaliner arc'hant hag aour;
me zo va dere beza paour.
oc'h va daouarn n'aparchant ket
goaliner arc'hant alaouret.

10. Pa zea Eliet da gerc'hat dour
e zea ann aotrou d'he zikour;
Eliet dougenmit ann hanav
me zougo 'nn dour hag ar varaz.

11. Ema echu va bloaz dija
poent eo deoc'h donet d'ham faea.
pa zeuis enn ho ti ne moa netra
kennebeut da vont anez-ha.

12. Netra nemet eul losten zu
hag ive eun tavancher gwenn
losten zu ha tavancher gwenn;
va honor em boa c'hoaz ouspenn !

13. A drivac'h plac'h 'zo bet enn ho ti,
ne deo eat he honor gant hini,
nemet gant Eliet ar mad,
a ica kelennet gant he zad !!!... Même origine. (1)

v v v

(1) Sell. ouzh niv. 48, notenn 5 : Cath. le Briz
de Plounevez Lochrist, 1866.

(Anaveztoe'h eo ar werz-mañ dindan ano Penarstang.
Sell. ouzh An Uhel, Gwerziou, levrenn 1, p. 424-29: Es-
kop Penanstank, p.430-33; Ann Aotro Penanstank ; Dastu-
mad Pennwern, kaier 92, fol. 81,85 : Eskop Penarstang,
kaier 94, fol. 43-51 : Eskop Penarstang)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

51. (PLAC'H AR SEIZ DIMREZI - JANED AR WERN)

Neizur n'em oa kousket banne
na fennoz ne rinn adarre
nag o klevet eunn ser viber
o kana skiltr var bord ar ster
hag hi a lavar dre he c'huiban
n'euz dimezi nemet unan
ha me siouaz din emezhi
am euz gret /seiz/° dimezi ° a-us : tri

Pa z eaz ar plac'h man d'an iliz
oa ker kaer hag eur fourdiliz

dre ma tostea oc'h ann aoter
ez ea ken du ha Lucifer

he zad he mam p'ho deus gwelet
d'ann daourn° zo en em strinket ° Kompen moarvat :
Da bidi Doue hag ar zent d'an douar.
ma teuje he liou evel kent

Pa oa peurechuet ann eured
ar plac'h nevez zo dia ket

Sonner ann eured o tonet
eunn aotrou en devez gwelet
eunn aotrou en devez gwelet
hag outan en deuz goulenet
Lavar din sonner ann eured
/ha ° c'hoari zo enn eured/ ° a-us : kalz
ha kalz a c'hoari a zo bet

- C'hoari awalc'h ennhi zo bet
/met/ ar plac'h /nevez/ zo dianket
/tud ann eured a zo nec'het/
ann aotrou en deuz° lavaret ° W-devez
neuze da zonner ann eured

Lavar din sonner ann eured
ha kountant e vez d'he gwelet

Kountant awalc'h oun d'he gwelet
nemet n'em beze droug ebed
N'oa ket he c'her peurlavaret
m'oa° emm Ifern diskennet

° adreizhet ha skri-
vet : mad oa

ar plac'h nevez en deuz gwelet
hag hi outhan he deuz komzet

Bonjour did sonner va eured
p'oud d'an Ifern deut d'am gwelet

Ann diaoul en deuz lavaret
d'ar plac'h p'en X-devez he c'hlevet

petra roi da zonner d'eured
p'eo deut d'ann Ifern d'as kwelet

Ro dezhan gwalen da eured
/hag ouспен/° da chapeled
ro ivez c'hoaz da chapeled
da rei d'as vam baour da viret
da rei d'as vam baour da viret
a zo gan-es gwall glac'haret
hag hi neuze rei hi gwalen
hag he chapeled c'hoas ouспен
hag ouспен c'hoaz he chapeled
da gas d'he mam baour da viret
N'oa ket ar zoner pell diouthi
/m'he c'hlevaz/

° a-us : ro ivez
c'hoaz

ma oe taolet enn tan da /zevi/° ° a-us : leski

vvvvvvvv

Dornskridoù Milin : Kanacuennoù

52.(MULTUM TEMPORIS PERDIDI)

Multum temporis perdidit, trai tra lara ladiran lan lire
Multum temporis perdidit, et studere non potuit.

Combien de temps ai-je perdu
trai tra lara ladiran lan lire
Combien de temps ai-je perdu,
sans étudier, jamais n'ai pu.

Kalz a amzer am euz kollet
trai tra lara ladiran lan lire
Kalz a amzer am euz kollet,
ha studia n'em euz gallet.

Propter quamdam filiolum. Trai etc.
propter quamdam filiolum
quam toto corde amabam

A cause d'une jeune fille, trai etc.
a cause d'une jeune fille
que j'aimais tant était gentille

abalamour d'eur femellen Trai etc.
abalamour d'eur femellen
a greiz va c'halon a garien.

In vico novo manebat trai etc.
in vico novo manebat
scepe mihi dicebat

Dans la rue neuve elle demeurait, trai etc.
Dans la rue neuve elle demeurait
et souvent elle me disait :

er ru nevez eo e choume, trai etc.
er ru nevez eo e choume
aliez e lavare din-me

Quid quæris in gymnasio trai etc.
Quid quæris in gymnasio
si te conjugem habebis ?

Ami que cherchez au Lycée, trai etc.
ami que cherchez au Lycée
si je deviens votre épousee ?

Petra glaskit er skolachou trai etc.
petra glaskit er skolachou
mar bezomp hon daou priedou ?

Milites sunt hâc in urbe trai etc.
Milites sunt hâc in urbe
cape unum dimitte me

En ville y a des soldats, ma foi ! trai etc.
en ville y a des soldats, ma foi
prenez en un et laissez moi.

Soudarded a zo er ger-man trai etc.
soudarded a zo er ger-man
/koumert/° unan, va list breman ° a-us : krap en

Nolo habere militem trai etc.
nolo habere militem
malo habere tironem

Moi d'un soldat je ne veux mie, trai
Moi d'un soldat je ne veux mie
à mon doux clerc suis pour la vie

N'em euz ezoum a zoudard bet trai etc.
n'em euz ezoum a zoudard bet
gwell eo va c'hloarek da bried.

Quid nobis dicent parentes trai etc.
Quid nobis dicent parentes
Quando videbunt infantes ?

et que nous diront nos parents trai etc.
et que nous diront nos parents
quand ils nous verront des enfants ?

petra lavaro hon tudou, trai
petra lavaro hon tudou
pa welint d'omp bugaligou ?

panem a patre petentes Trai etc.
panem a patre petentes
lac a matre ejulantes ?

Demandant du pain /du nanan/° ° a-us : à leur père
/Demandant du pain du nanan/
demandant du pain à leur père

(Multum temporis perdidit)

O c'houl bara digant tata etc.
o c'houl bara digant tata
ha digant mamik da zena.

vvvv

(Sell. ouzh Narsis Kelien, Chansons et danses des Bretons, p. 143-146 : Chanson de Kloarek. Heñvel eo e destenn ouzh hini G. Milin gant e-leizh a gemma-dennou bihan koulskoude. Er pajennoù 247-248 e ro N. Kelien daou don a ziskouez an hevelep linenn-sonerezh, nemet an hini kentañ a zo e mod la, hag an eil e mod do.)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

53. AR VARKIZEZ EUZ A VANER AR FAOUED

Mar dann me d'an arme
evel ma larann monet
peleac'h e likinn me
va mestrez da viret
lakit hi aze er zal
gant an demezelled
me bourchaso d'ezhi
eur plac'h fur ha parfet
ned oa ket eat mad he fried
er meaz ann ti —
na goumansjont hi holl
da gana pouillez dezhi

diviskit hoc'h abit wenn
hoc'h abit ruz gwisket
maz eot d'ar menez da
ziouall ann derved

houma ar bromesa
a rejoc'h d'am fried
va c'has d'ar menez
da ziouall ann derved

Epad ar c'houeac'hved bloaz
ne reaz nemet ouela
aben ar 7ved bloaz e
komansas kana

Tri zengentil iaouank
o tistrei euz ann arme
a glevaz eur vouez kaer
o kana er mene

arretet potred iaouank
arretet ho ronsed

da zelaou eur vouez kaer
pehini am beuz klevet

bonjour dehoc'h plac'h iacuank
o viret ann denved
dacust ha c'houi c'hell aze
conservi° ho kened

° a-us : miret

Ia dre'r c'hbras a zoue me
c'hell conservi va gened
da eun dijentil iacuank
a zo eat din d'ann arme
en deuz eur pennad bleo
blond /aotrou/ hevel
oc'h ho re -

M'en deuz eur pennad bleo blond
hag evel oc'h va re
e leal bergelen ne ket me
ann den ze

vit beza m'emoun ama o viret ann denved
me ar varkizez iacuank a vaner ar faoued
Mard oc'h hu ar varkizez a vaner ar faoued
lavarit din itroun ha ma a ve lojet

ia gwir emezhi c'houi a vezo lojet
er mechaosiou kaer da lakat ho kezek
hag en eur gwele plun ez evet da gousket

bonjour ha joa er maner ma
ar varkizez iacuank (ama) peleac'h ema
ema aze er zal gant an demezelled
diskennit debrit ho koan bremaik he gwellet

anefe respeti oac'h din mamm ha tad
me lakafe leur ar zal da rusia gant ho koad
Salokraz emezhi an dra-ze ne raot ket
rak eur c'hrouadur deomp gantho a zo maget.

vvvvvv

Er marz dehoù, skrivet a-serz e-keñver linennoù
an destenn, e lenner war deir linenn kement-mañ, a
zo moarvat komzoù ar ganerez diwar-benn he doare da
ganañ : Me laosk war ounnez ken - a vezann klevet
dre bevar - c'horn ann ti.

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

54. (AR PLAC'H DIW WECH EUREDET)

Kenta maz iz davit dour da feunteun ar waz halek
me a welaz va dous hag hen gwisket e skarlek
hag hen goulou ouzin ha me voa demezet
dre ma voan iacuankik ne greden ket lavaret
hag hen kregi em dourn d'am sachha d'ar valanek
ha d'am derc'hel eno ken a zavaz ar stered
va list da vont d'ar gear ember me vo skandalet
mem beuz eur wall lesvam a gement ve kavet
mard eo eur wall lesvam evel a lavaret
lavaret dezhi 'r feunteun a ioa troubllet
gant marc'h eun digentil o tistrei euz a naonet

Mar doc'h hu eun aotrou c'hiz ma kontit beza
roit din eun dra bennag evit va sicour beva
hag hen mont d'he c'hodel rei dezhi 500 skoet
hag eur mouchouer kaer en he greiz 5 boked
na livirit da zen pennoz po gounezet
abarz 9 miz ama me duio darre d'ho kwelet
hag a zigaso deoc'h klugeril ha kabonet
hag eur voutailad gwinn koz evit dezhi hoc'h eured

paket eo an 9 miz ha deut an dek dija
komanz rea ar plac'h iacuank en em chagrina, chifa
ha p'edo ° erru erru euz an naonet ° a-us : hen
e kleva 'r zounerien o s'ni eu(z) ha eured
p'oa deut ann noz ha lazet ar goulou
neuze en em gavaz he aotrou na zigorin ket d'hoc'h rak
digorit din an nor ...ne zigorin ket eat on da gous-
rak me zo em gwele hizio 'ma va eured ket
X-ha digorit

n'oun ket evit digeri va daouarn zo occupet
gant brid va marc'h ha va c'hleze alacuret
me ia da zigeri 'n or pa oufen beza lazet
rak kredi mad a ran 'ma aze va c'henta pried

pa voa digoret an nor hag elumet ar goulou
pa doa en em velet oa dare dezho ranna ho c'halonou
plac'hik diou wech eureujet, war da sourn kleiz ema
walen genta da eured —
walen genta hoc'h eured ha pa zellot outhi
plac'hik keaz c'houi a welo dourek
rak c'houi ho peuz kollet roue an holl gwazed.

Dornskridoù Milin : Kanaouernoù

55. AR C'HONT DREDOL HAG E BRIED (AN AORROU NANN)

Ar c'hont dredol° hag he bried ° adreizhet ha skrivet;
zo daou iacuankik dimezet Ar c'honte Hol
unan pemzek vloaz eun all c'houezek
aben an 9 miz gwilioudet.

va fried petra gafac'h mad
brema pa hoc'h euz ganet ho map
lod euz ar c'hounikled bihan
a rankin ° d'am c'hoan ° a-us : da gacut
distag va c'hi braz va livrini
maz aimp hon daou da glask d'ezhi
te a ielo d'ar park balan
ha me a iel d'ar c'hoad va unan
ebarz ar c'hoad pa eo antret
eun demezel gaer en deuz gwelet
eun demezel gaer an velaz
eur geiel dezhan a ginnigaz
me n'em beuz ket ezom a geiel
hinkin a gwerzid a rankin
ha peadra d'ober va neuden
me roio did eun inkin doun
zo eur genntel en da galoun
mar de gwell ganez mervel busn
evit chom 7 vloaz hir e poan
va fried a zo re iacusa
hag a varfe gant nec'hamant.

ebarz ar gear peo arruet
d'he vam gaer en deuz lavaret
purchasit din eur gwele an distera
hag eur beleg ar buana
n'em beuz nemet div heur da veva.

petra zo a nevez er maner-ma
p'ema ar c'harrosier o ouela
gwella marc'h ios en hon ti
a zo marc' va merc'h emezhi

Lavarit d'ezhan na ouelo ket
kezek awalc'h a vo kavet

kezek awalc'h zo dre ar vro
va fried ar c'hont a bourchaso

petra zo a nevez er maner-man
va flac'h a gramp zo o ouela
o tisken d'an traon o pignat d'an neac'h
e deuz torret va merc'h he breac'h

Lavaret d'ezhi na ouelo ket
medisined awalc'h a vo kavet
Medisined awalc'h zo dre ar vro
ar c'hont va fried a bourchaso

petra zo a nevez er maner-man
ar c'houezierezed zo o ouela
o redek ar c'houez gwen ez int bet
teir liser voan o deuz kollet
lavaret dezho na balint ket
lien gwen awalc'h a vo kavet

Lien gwen awalc'h zo dre ar vro
va fried ar c'hont a bourchaso

petra zo a nevez er barrez man
glaz nobl o sini a glevan

Map ar roue a frans a zo maro
hag e z'un ar glaz nobl dezhan pep bro

petra zo a nevez er bourg man
va belz digor a welan

Nac'h ouzid mui ne hellan ket
da bried ar c'hont zo decedet

Mar dec decedet /va fried/ ar c'hont va fried
e zizenterri din me a vo gret
rak n'em beuz diouthan kimiadet

he zizenterri dezhi a zo great
he benn war he barlen zo lakeat
he ben war he barlen a lakeaz
ha diou c'hoarzaden outhi a reaz

dellit va mamm va alc'houesiou
ober usach vad euz va madou
lakit instruit mad va mab
'vel pa ve bec he van hag he dad.

vvvvvvvvvv

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

56. BREUR IANN GIRIN

(Evel m'hen diskouez levr Jozeb Ollivier : La Chan-
son populaire bretonne sur feuilles volantes, Kemper,
1942, ec bet moulet ar werz-mañ ur pemp gwech bennak
war follennoù distag, dindan an ano : Histor an er-
mit Yan Guerin. N'eus warno meneg ebet eus un ober-
our.

Unan eus ar mouladurioù-se am eus em dielloù :
E Montroulez, et ty Lédan, ru ar Pave. Testenn G.
Milin, dre vras, n'eo ket disheñvel, nemet ez eus ur
wech an amzer ur werzenn treuzlec'hiet, pe toulloù...
Notañ a ran ar c'hemmoù a c'hell sklaeraat kentel
Milin, en ur lakaat anezho dindan ar sin : f.d.
da lavaret eo : folleñn distag.) M.G.

Kristenien devot d'ar verc'hez
evidomp holl alvokadez,
Klevit eun histor manific ° f.d.: otantig
aprouvet mad hag attentif°
Klevet ho peuz me c'hoar ervad
komz eus a vontagn° Monserrat ° a-us: venz
eur montagn kaer en eur men antier
admirables en hueder.
peder leo kountet mad
a ioa d'ober tro monserrat.
Var ar mean man mar gententit
a bep seurt fleur a zo kavet
flourdiliz roz a bep seurt plant
en hav er goav fleurissant.
Gwechall eno eme ar skrid
ez oa prouvet° eunn ermit ° f.d.: approuvet
breur Ian Girin an ermit mad
a ioa o chom e Monserrat.

(Testenn Milin a ziskouez amañ un toull
bras. Reññ a reomp hervez ar folleñn dis-
tag ar pozioù a vank :

Enc en doa un ermitach,
Hac ur c'havarn evit partach,
Ar grizou louzou evit boued,
Evit guele douar caled.

Contimuel en orêson,
Yuniou ha meditation;
E nep fêçon an den santel
Na gommeite pec'het marvel.
Mes an diaoul zo e pep tremen
O clasq tenti ar gristenien,
Finessaou a invantas,
Ha dre bere en decevas.
Furmi a ra gant dilijanç
Ur c'havarn all en apparanç,
Ha qemeret dre illusion
Habit un ermit a fêçon.
Monet a ra da zaludi
Breur Yan Guerin betec e di,
Da ober dezàn compliment
Dre gomzou caer hac eloqant.)

Debonjour dehoc'h dre vir amour
va mignon Doue, eme an treitour
amezeien oamp tost braz meurbed
biskoaz n'hon doa en em velet.
Da viken ni a vezo mignouned
ni en em zarempredo aliez
hag a gonfero assamblez.
An aotr. Kont a Varselon
en devoa eur verc'h a feson
hag 'zo en em gavet possedet
d'ar poent-se gant an droukspered.

(+ f.d.
D'ar plaç santel e oue goestlet,
Ha gant tud devot bisitet,
Ha conjuret an aerouent,
En avis e gass en e hent.
Evit peden nac orêson,
Offrançou na supplication,
Ne vijent biqen deut a ben
Da zelivra ar femelen.)

An Diaoul ne hellaz ket nac'h
a gomzaz dre c'hinou ar plac'h

(+ f. d.
Hac a lavaraz evellen
Publicamant er ber termen.)

Breur Ian Girin an ermit mad
a zo o choum e Monserrat

Dornskridoù milin : Kanaouennoù

(Breur Iann Girin)

mar kasit ho merc'h davitan
ha list nac dervez ganthan
en oblijo dre he beden
da zilivra° ar femelen. ° f.d.: zilezel

(+ f.d.

Mes ma ne achu an naovet,
Me en tou deoc'h hac a bromet,
Sur e retournin adare,
Hac e zourmantin a néve.
Ar C'homt an dra-se pa glévas,
A bartias gant un trein bras,
Da gass e verc'h da Vontserrat,
D'e fresanti d'an ermit mat.
Goude m'en doa en saludet,
Hac e verc'h deàn presantet,
En er supplias humblamant
Da gonjuri an aerouant.
Incontinent Breur Yan Guerin
A stobas prest var e zaoulin,
Da reqeti a vir galon
Asistanc ouz Roue an tron.
Goude m'en devoa conjuret
Breur Yan Guerin an drouc-speret,
Gant mez ha gant confusion
E sortias an ampoeson.
Ar C'homt hac e gompagnunes,
Ha Breur Yan Guerin assambles,
A rentas graçou da Zoue,
Ha da Rousnes an aele.
An autrou Comt a supplias
Breur Yan Guerin gant instanc vras,
Da viret e verc'h un naovet,
D'e c'honfirma e graç parfet.)

An ermit en deuz respountet
n'en devoa ket a diegez
da loja seurt kompagnunez.
Salokraz eme an aotrou
nemet hi he unan ne choumo
ni iel da draon ar menez
ken na vo echu en nac dervez° ° f.d.: an nac dez.

/hag/ ive ar goumansamant
 ec'h instrue aezhi puissamant,
 mez e gened hag e feson
 a deuz d'anflaman he galoun.
 Gant an tan a confision° ° f.d.: a goncupissanç
 n'en deuz repos nag union° ° f.d.: nac assuranç
 ma sorti en aviz° mont kuit ° f.d.: en espet
 ma rankontraz ar faoz ermit.
 ma kontaz dezhan he zantimant
 edo e poan hag e tourmant
 oa gwell gant han kuitaat
 he spered ne hell° mui pad. ° f.d.: rac e spered
 Salokras eme'r faoz ermit n'alle
 n'ho kelennan ket da vont kuit
 retourmit stourmit dousamant° ° f.d.: constamant
 oc'h lasou an aerouant.
 Sant Anton a ouzoc'h erfat
 a loa doctor hag ermit mad
 a zo bet alies temptet
 ha bepred en deuz resistet.

(+ f.d. Er Scritur memes eo lavaret:
 Mar fell deomp beza curunet,
 E rencomp bepred combati
 Pa zeu an drouc-ael d'hon tenti.)

Sentout° a ra oc'h he ali ° f.d.: senti
 retour a ra adarre var he giz
 mes sellou ar plac'h isouant
 er rent adarre langissant.
 en° nosvez e voe ken temptet ° f.d.: Eun
 ma voe gant han dizenoret
 hag inventet° fallagriez ° f.d.: commettet
 en despet d'he holl zantelez.

(+ f.d. Pa en devoa grêt ar pec'het,
 Hac e bassion contantet,
 E teu dezhan ar repantanç,
 Hac eur remors a gonsianç.)

Retourn a ra d'he gaouet
 d'ar faoz ermit da lavaret
 en devoa great fallagriez
 el leac'h kelennadurez.

(+ f.d. Me lavar dit, eme eguile,)

pa glevo ar c'hont an dra ze
 es pezo great kement-se° ° f.d.: - ar werzenn a-
 bezh

Dorrskridoù Milin : Kanaouennoù

(Breur Yann Girin)

a lakaio da zistruja
 ha da gas diwar ar bed man.
 Me'r lavar did, eme'r faoz ermit
 he laz i hag e kea° kuit ° f.d.: hac achap
 hag enterr i en eur plas a gostez
 eleac'h biken ne vo kavet.
 Sentout a ra : gant he gountel
 e trouc'h gouzoug ar femellen
 hag en devez he enterret
 e leac'h biken ne vije kavet.

(+ f.d. : Incontinent ar faoz ermit
 Eus e grim a ra ar recit,
 Hac e teu d'ober goab apezan,
 Incontinent o tisparissan.
 Ar paour qaes a ce estonet
 O velet ervat voa tromplet,
 Penaos e oa an drouc-speret
 D'e drompla en em dransformet.)

Goude m'en doa great he bec'hed
 hag he basion kountanted
 e teuz dezhan ar repentans
 hag ar remors a goustianz. ° ° Ar poz a vank er f.d.
 Enn he galoun an huanad ° Sell. uheloc'h.
 an daelou en he zaoulagad
 An hent da Roum a ra timat
 da c'houlouen cofez gant ar pab.
 Ebarz e Roum p'eo erruet
 da dreid ar pab eo en em strinket
 he grim en deuz anzavet
 ar pab en deuz he absolvet.
 Ivez dezhan voe ordrenet
 eur binijen rust ha kalet
 biskoaz ar seurt hoc'h euz klevet.
 Ordrenet oa dezhan gant ar pab
 distrei da ventagn monserrat
 hag en em lakat war he zaoulin raktal
 evel eun ourz pe eun aneval,
 choum epad seiz vloaz evelse
 hep james selllet oc'h an erv
 ken na deuje eur bugel
 da lavaret dezhan sevel.

(+ f.d. Breur Yan Guerin a acceptas
Ar binigen gant ur joa vras :
Var e zaou dorn hac e zaou droad
E commançes hent Montserrat.
Me o lèz da gonsideri
Pe seurt poan, fatic hac amui
An ermit paour a andure,
Oc'h ober hir hent evelse.
Neuze gant poan ec'h arruas,)

e binijen a gontimaz
mez allaz he zillad a uzaz
gant ar glao hag ar gwall amzer
(ma oa) brema kasi en noaz.
ar reun ar bleo a ioa savet
war ar c'horf paour ma ?...

(+ f.d.: Eyel un ours pe un oc'h goue,
Qement er guele a estone.
An autrou Comt a Vercelon
A guemeraz opinion
Evel inspiret gant Doue)

/An aotr/
Ar c'hont inspiret gant Doue
da vont d'ar montagn d'ar chase
al livrini hag ar chaz red
gant ar c'havarn p'int erruet
ne reant ken nemet arzal
o velet eur seurt aneval.

(+ f.d.: An dud dre ar brud zo redet,
Hac oll e zint bet estonet;)

unan anezho a leaz gant kalz a spount
da rei recit d'an aotr. Kont.
Ar c'hont en deuz lavaret
mar doa moyen he gemeret
he gas da velet d'an itron
e ti ar c'hont a Varselon.
e ti ar c'hont p'eo arruet
er mechaosi gantho staget
taolet tammou bara dezhan da zibri
evel teuleur da eur c'hi.
Ar c'hont neuze a preparaz
en he di evel lein vraz
ha koufiet kalz a noblanz
evit ober rejouissanz.
p'oa ar gompagnenez assamblez

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Breur Iann Girin)

tout ho devez lavaret
digas da velet war ar plas
evit ma weljent ar chovaj.
eur vagerez a ioa en ti
hag eur bugel daou viz pe dri
a zavaz er zal oc'h an neac'h
hag ar bugel ze war he breac'h.
Ar bugel her c'homprenaz° ° f.d.: c'honsideras
distinctamant e lavaraz

Breur Iann Girin sao oc'halese
ma great da accord gant Doue.
Breur Iann Girin pa er c'hlevaz
war he zaou droad e savaz
hag oc'h ar c'hont e troaz :
Me eo breur Iann Girin ar mechant
gwasoc'h evit barbar ha tirant
am beuz ho merc'h dizenoret
ha goude em beuz he lazet
/lakit warnoun ar justis/° ° f.d. : Rac-se eta, grit
varnon justiq,

(+ Frest eun da souffr an oll supliq.
Dezhan ar C'hont a respontas
Gant dougter, hep aroganq vras :)

pa'z oc'h pardounet gant Doue
va mignon me ho pardoun ive.
An aotr. kont zo eun aotr. mad
a laka dezhan digas dillad
evel eun den a vije gras° ° f.d. : a voe e graç
en devoa great piniñ vraz.
Ar c'hont inspiret gant Doue
da vont d'ar montagn d'ar chase
hag a bedas breur Iann Girin
da vont /gan/ d'he assista -

(f.d. :
Var ben eun daou deiz goude se,
Ar C'hont, inspiret gant Doue,
A zesiras a galon vat
Mont da visita Montserrat.

Hac a bedas da vont ganta
Breur Yan Guerin d'e assita,
Ha disques dezhan an andret
m'en devoa e varo'h enterret.

Breur Yan Guerin a voa contant,
 Hac a yas ganta promptamant,
 M'en em rentjont hep pell dale
 Assamblamant var ar mene.
 Pa voant erru, e tiscuesas
 Breur Yan Guerin dezo ar plaç
 M'en devoa e verc'h enterret,
 Goude m'en devoa hi lazet.)

Barz er c'havarn p'int erruet
 ar c'hont outhan 'deuz goulennet
 diskouez dezhan an andret
 m'en devoa he verc'h anterret.
 P'en doa eun rebeudik an douar toullet
 ar femellen'ho deuz kavet ° f.d.: An demézel
 ker ruz ha kenn'dispoz ° f.d.: En buez yac'h flam
 evel eur° boked roz. ° f.d.: Hac hi qer rus ha

(+ f.d. : En e gouzoug e oa chomet,
 En andret ma oue egorjet
 Ur marqis henvel oc'h hini
 Eun neuden a zeiz cromoazi.)

Ar c'hont p'en deuz he gwelet
 d'he verc'h en deuz lavaret :
 petra emsout e buez
 pe seurt poan ?..... aze

(+ f.d.: En instant ma ouen egorjet,
 Ha diaraog em boa bepret
 Particulier devocion
 Dar Verc'hez santel, va itron.
 Hi e deveus va c'honservet
 Aman hep santout poan ebet,
 Na naon, na sec'het, na tourmant,
 Dré c'nraç Doue an oll-buissant.')

Me n'em beuz na naoun na sec'hed
 nag a retra tout poaniet
 nemet e barz gweled va c'halon
 e talc'han d'ar verc'hez va devosion.
 Va merc'h sac ac'halese
 me a lakai da zimezi
 da eun den prudent ha fur,
 te a vezo en da blijadur.
 Va zad mar be ho polontez
 e sefac'h ama eur gouent
 en enor da rouanez ar zent.

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Breur Iann Girin)

(f.d. : Salocroas, emezi, va zad,
 Dezir a meus mar be ho crat,
 E ve grêt amâ eur gouent
 E gloar da Rouantelez ar zent.
 Ma chommin a hed va bue
 Er plaç-mâ da veuli Doue,
 De Drugarecât hon Autrou
 Hag e vam, eus o oll graçou.)

(Ar follenm distag a ro c'hoazh goude-se 8 poz peder
 gwerzenn. Ne zegasont ket kalz a dra ken :

An autrou Comt a acceptas
 Dezir e verc'h, hac e laças
 Divar e goust hep retardamant,
 Sevel prompt, eno eur gouant.
 Dont a reas hep pell dale
 Merc'het devot a bep contre,
 D'acompagnecât merc'h ar C'hont,
 O chastet a brometjont.....

vvvvvvvvvvv

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

57. GWERZ SANTEZ HELENA

(Ar werz-mañ a zo bet moulet ivez war follennoù distag un daouzek gwech bennak, dindan an anv : Histoer admirabl eus a vuhez Santes Helena, pe : Histoer admirabl eus a vuhez Santez Helena. Sell. ouzh Jozef Ollivier : La chanson populaire bretonne sur feuilles volantes, niv. 773 A ha B. Roet e vez dimp ganto meneg eus an oberour dre al lizerennoù-mañ : C.G.R.M., da lavaret eo : Composit gant R.M.

Ar c'hemmoù a notan er marz dindan al lizerennoù f.d. = follenenn distag, a zo tennet eus ar mouladur enskrivet gant Ollivier dre an niv. 773 Bc : Lanhuon, en tv intañvez Ar Goffic.)

Brema e fell din diskleria
ar vuez /euz/ a santez Helena
bezit attentif d'he c'hlevet
ho kaloun zur a vo touchet° ° a-us: glac'haret
Klevet a reot he buez
Karget eo a dristidigez
/gant/°ar martiriz e deuz bet ° a-us : hag
a zo gant hi c'hoarvezet.
/me lavaro dehoc'h/°pen da ben ° a-us : Klevet a reoc'h
e voa kaer ar femelen
a gement a vije kavet
gant ar bed oll oa enoret.
Bez' oa a vrasa galite
pa voa merc'h oa eur roue
rak merc'h voa d'ar roue Anton
e Konstantinople war ann tron.
P'oa pap e Roum sant Clemens
hennet a ioa euz he lignez.
hag a ioa er bed ganet
er bloaz pevar c'hant dek.
goude an inkarnasion ° f.d.: roue guirion
euz a Jezuz hon redention°
Beza edo e Konstantinopl
estimet braz oa gant he bobl.
pa edo an oad a bemzek vloaz
he mam digant hi a varvas
e fallaz° d'he zad he c'haouet ° W : fallvezas

evit ma vije dezhan pried.
 Mont a eureu da gacout ar pab
 en esper /da/ kaout he c'hraz vad
 ha kaout ive konsantamant
 da zimezi d'he verc'h iacouank.
 Ar pap Glemens pa er c'hlevaz
 gant euz braz a /respontaz/ lavaraz
 peleac'h ma'r c'hristen war ar bed
 a gemerfe he verc'h da bried.
 gant Doue ha gant an iliz eo difennet
 na vije james heureujet -bis-
 ann tad d'ar verc'h nep pepred? ° f.d.: james nepred
 ma vije eureujet ar verc'h d'an tad
 hennez a vije eur c'hrim exekrapl.
 eur c'hrim a enep al lezen
 siouaz, e-touez ar gristenien.
 pa devoa klevet helena
 ec'h arruje sur kement ma
 war ar mor ez eo imbarquet
 e Londrez°eo en em gavet. ° f.d.: en Flandrez
 eno pa'z eo en em gavet
 /ebarz/ er c'hluz eo en em rentet
 hag a ioa tost d'an abati
 e teuaz ar c'hleier da zini°. ° f.d.: E commanças
 Neuze an holl leanezed son ar c'hlec'hi.
 a ioa holl ker braz estonet° ° a-us: meurbet souezet
 c klevet ar c'hleier ° soue
 ma'z ejont holl en o raison° ° f.d.: en orëson.

(+ f.d.:Hac int mont da sellet neuze
 Pion a voa ñru er c'hontre,
 Mar remerqjont eur femelen
 A zeue d'ho c'haout pen-da ben.)

Mont a rejont e procession
 gant respet ha devoasion
 evit monet d'he rankontri
 gant eur joa vraz d'he zaludi.
 Hi a ioa nec'het braz ive
 oc'h ho gwelet holl evelse
 renket tout enn eur vanden
 o tont d'he rankontr evalhen.
 Neuze e recevjont anezhi
 kunduet gantho d'ho abati.
 Gouzout a raent a dra serten
 oa karet gant ann aotrou souveren.
 Mez na dremenaz ket pell ganthe
 timat e rank chench kontre
 /gant/° ar roue Batrabon°° ° a-us : dirak
 °° f.d.: Catebron

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Gwerz Santez Helena)

eun den kruel ha diraison.
 mont a reaz war bord ar mor
 o klask savetei he enor
 hag e pedaz ar merdiet° ° f.d.: merdañdi
 mar plij gant ho he imbarqui
 P'edo o vont e kreiz ar mor braz
 eun dra horruabl a c'hoarvezaz
 an dud ioa el lestr a ioa lazet
 gant ar c'hoursaerien arajet
 exceptet santez Helena
 a ioa eur femellen ar gaera
 ° en esper kaout he gwerc'hed ° + hag
 e voe gantho reservet.
 En oraison en em lakeaz
 da Jezuz ec'h en em ofraz
 M'ho ped va Jezuz, va Roue,
 conservet din va virginite.
 Kerkent ha m'e doa great he feden
 d'hor zalver Jezuz evelhen
 an tan euz an en a gouezaz
 an dud ioa el lestr holl a zevaz.
 Hi a /ioa/° preservet koulskoude ° a-us: voe
 gant° un tam planken dre c'hraz Doue ° a-us: war
 pehini en deveuz he rentet
 e bord rivier ar Vir° ° f.d. : rivier Sign
 Ar rivier ze ia bet Londrez ° f.d. : sur verjes
 eno z oa eur villajen° ° a-is : a gafaz
 eur feunteun /hag abask/° ° a-is : tiskennas
 Ar roue Herri he gwelaz
 bazz en eun dristidigez vraz
 azezet etal ar feunteun
 ha ne voa den en he c'hichen.
 Testaat a ra out-hi
 evit goulen diganthe ;
 livirit din prestamant
 a beleac'h oc'h merc'hik iacouank.
 Me zo euz a Constantinopl
 a gerent pinvidik ha nobl
 hag a zo ama echappet
 a dre zacuarn ar varbared.

Va c'halonig a fatig din
 nacun am beuz, n'hellan mui,
 pell 'zo me n'em beuz drebet tam
 va c'halounik em c'hreiz a rann.
 Ar roue Herri pa he c'hlevaz
 d'e omonier e komandaz
 mont da gerc'hat prest dezhi
 peadra evit he zoulaji.
 Neuze hag hen he c'has gantha°
 en he di da loja
 hag o tent d'he recommandi
 evel unan euz a dud he di.
 Prest goude voe great ar bankad°
 ha d'ar roue Herri heureujet
 ar fest a badas ganthe
 betek an nombr a ugent de.
 Daou vloaz hantier ho deuz bevet
 en ho flijadur assuret
 pen° en em gafaz dougerez
 Neuze° e devoue °° gwall vuez.
 Digant he mam gaer ar zantez
 e devoe kalz a bacurentez
 hervez ma rapport an histor
 ha pa lenner he buez.
 Ar roue Herri a ieaz timat
 da gaout an tad santel ar pab
 evel° ma zoa dezhan komandet
 mont da gombat ar sarrazinet.
 Lezel a eure secret
 tri verk kaer° euz he gached
 rei reaz unan da Helena
 hag un all da Vari Claustra°
 An trede neuze a roaz
 d'ar c'hont a ioa he vignoun braz,
 da bini e recommandiaz
 he bried gant affliction braz.
 Glac'haret braz oant asamblez
 o lavaret adieu dezhan en he balez
 neuze e voent eiz vloaz war n ugent
 heb en em welet e nep hent.
 Helena e deveuz ganet
 daou vogel zo kaer meurbet
 he mam gaer a ra da gredi
 penaoz e devoa bet° daou gi

° f.d.: Neuze en e
 c'hassas ganthâ
 ° f.d.: Goude-se e voant
 demezet, Souden e voe
 grêt an euret,
 ° f.d.: Qen
 ° a-us: allaz °° a-us:
 bet
 ° a-us: rak
 ° f.d. : er guer
 ° f.d. : Clocestra
 ° a-us : ganet

(+ f.d. : Ar roue Herri pa glevas,
 A voe certain estonet bras,
 O clevet e devoa ganet

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Gwerz Santez Helena)

Daou guy evelse e briet.)

Helena a zo komdanet
 ma vije he breac'h dezhi troue'het
 hag amarret he bugale
 unan a bep tu dezhi° ° f.d.: unan dezi a peb coste
 War ar mor eo'h ambarquaz
 e Breiz Izel e tiskennaz
 al lestr en deuz he c'honduet
 Da Londrez a zo retournet.
 Kriz vije 'r galoun na welje
 oc'h he gwelet neb a vije
 o rei da zena d'he bugale
 hag hi prest da vervel diganthe.
 Da gousket en em lakeaz
 daou leon gouez ar c'hoad a zeuaz
 a gasas gantho an daou vogel
 kement-ma certain a ioa kruel.
 An ermit a ioa er c'hoad
 dioc'h ar c'hri ez eaz° timad ° a-us : a zeuaz
 a gasaz ganthan an daou vogel
 a dre grifou an daou leon cruel.
 Unan anezho Britik° a hanvaz ° f.d. : Bric
 egile Martin a c'halvaz
 ho daou e voant ganthan savet
 epad c'houezek vloaz ach'et.
 Epad an smzer ma
 edo e Naonet Helena
 eun ostizez a gafaz
 truez outhi a gemeraz.
 He derc'hel euru da zervicha
 ebarz en ti an distera
 disprizet oa gant pep hini
 lakeat oa da dorcha listri.
 Ober a rea gant dilijan
 heb ober james repuans° ° f.d.: repugnanc
 kement a ordrenet dezhi
 hep ranket he c'hontraigni.
 Gwelit ama grek eur roue
 karguet a humilite
 rentet ken humbl ha ken izel
 dirak ar bed universal.
 An humilite a iel d'an en

ann dud superb a choumo adre
ann humilite zo exaltet
ar superbite zo diskaret.
Ar roue Herri distro a Roum
ha gant han edo ar roue Anton
arruet eo enn he balez
ebars er gear a Londrez.
allaz eno pa eo erruet
ar c'hont Klocern^o en deuz kavet ° f.d.: Gloucester
hag e c'houlennaz diout ha
peleac'h voa eat Helena.
Nao mez choazer^o a zo digaset ° f.d.: nao messenger
dirak ar roue da lavaret
en devoa great pemp liser ° f.d. : O doa digaset
ar c'hont Klocern a dra skler. ° f.d. : O doa digaset
peb a lizer D'ar c'ho
Mez eunn all a zeuaz goude
hennez a lavar ar virione
allaz, penaoz oant^o trahisset ° f.d. : oa bet
gant ar rouanez koz assuret.
Ar rouanez koz zo koundaonet
da veza^o ez veo^o devet ° a-us: ma vije °° f.d.
abalamour m'e devoa ° f.d. : en bed
lakeat trouc'ha^o he breac'h da Helena ° f.d.: trec'hi
brec'h Helena.

(+ f.d. :
Me lavar^o d'eoc'h ar recit
An daou vuguel hag an Ermit,
Ha pennos voa an dispart
Ebars er c'hoat gant cals a gri.)

An ermit war bord ar rivie
a zeuaz gant an daou vugel
ama, emezhan, o kaviz
ganen d'am zi o tigasiz.

(Adalek amañ betek ar fin, ez eus kemmo
stank etre testenn Vilin hag hini ar fol
enn distag, kement ha kement ma n'hellin
ket bepred notañ anezho. Betek-henn koul
koude en em heulie an diw gentel kompez
plaen. Evit al lodenn diwezhañ-mañ e se-
blant kentoc'h testenn Vilin bezañ renke
gwelloc'h eget hini ar folleñ.)

/c'houezek vloaz a zo brema/
/abace ma ho kaviz ama/
gant ho mam baour sbandonnet
e kreiz etre bleizi ha leonet.

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Gwerz Santez Helena)

Gant truez ouzoc'h m'ho kemeraz
ho tigasiz ganen d'am ermitach
Me am beuz ho savet ha maget
epad c'houezek vloaz assuret.
ar vugale pa her c'hlevjont
out han dioc'h tu e tistrojont
penaoz eta, ermit mad,
ha ne ket c'houi eo hon tad.
Nan sur, va bugale vad,
evidoun me n'oun ket ho tad,
kredi a hellit, bugale vad,
oun bet servichet deoc'h da dad
pa em beuz ho savet ha maget
oc'h elevet hoc'h instruet ° M:epad 16 vl. assuret
Pa edont o tiviz evelse
merdiet^o en em gav ene °° ° f.d. : merdaidi °°= eno
C'houezek vloaz a zo brema
pa'z eaz dre'n hent ma Helena ° f.d. : testenn fazius
glac'haret braz ha desolet ° f.d. : hep mar ebet.
/gant/° daou vugel e doa kollet ° a-us : rak
ne doa ket breac'h nemet unan
da zikour an daou vugel bian.
Neuze e lavaraz Martinic
dioc'h tu d'he vreur Britik
Deomp da glask brema hor mad
pa ned eo ket an ermit hon tad.
An ermit a ioa trist meurbed ° f.d. : mankout a ra
pa ho c'hlevaz o lavaret ° f.d. : evel an 8 gwerzenn
ez eant ho daou da glask ho mad ° f.d. : war lerc'h.
pa n'oa ket /an ermit/° ho zad ° a-us : hen oa
Kredi a hellit, bugale vad,
ez oun servichet deoc'h da dad,
me am beuz ho savet ho maget
hoc'h elevet hoc'h instruet
epad c'houezek vloaz assuret.
Ar merdiet^o pa ho c'hlevjont ° f.d. : merdaidi
dezho neuze e lavarjont
deut ama el lestr ni hoc'h ambarco
en douar asur ni ho lakao.
Mez abarz en em zispartia
an ermit a lavar d'ho brista ° f.d.:mankout a ra
ho pezet sonj, va bugale, ° f.d. : evel ar 5 gwerzenn
en ho pedennoù bemde ° f.d. : war lerc'h.

/me a bedo ive evidoc'h/
 m'em bezo sonj ac'hanoc'h em re
 coulz en noz evel en de.
 War ar mor ec'h embarkjont
 en alamagn e tistrojont° ° a-us: ec'h errujont
 En alamagn p'int erruet
 ez eont ho daou a ru da ru
 ma ho gwelaz ar Romanez
 a ioa erru en he falez.
 Ordren a eureu d'he mest joaser° ° f.d.: messenger
 mont da gerc'hat an daou vogel ze
 ker kaer o o'have vel an de
 allaz, ho gloar a asmire° ° f.d.: Clorianda o admir
 Neuze evel tud assamblet° ° f.d.: affamet
 en em gavjont da zibri ho boued° ° f.d.: ne squizent o
 E bro Bavier e konter ive tibri o boed.
 e voa eur brezel kruel,
 mez bez' e voant victorius
 an daou vogel dre c'hraz Jezuz.

(+ f.d.: Martin a voa eun den vaillant
 Hac ebars er gombat sanglant
 Laha reas cals a Zarrazinnet
 Ha cals deus an Turquianet.
 An Itron Varia Bouloigne
 O sicouras sur an deiz-se,
 Hag evit cacout ar victoar
 Dre c'hraz Jezus voar an douar.)

Martinik a ioa aumonier
 kerget da zoulaji ar beorien ger
 Britik a ioa oviser° ° = ofiser
 ha ioa vaillant en he zever.

(Ar poz-mañ a vank er follenn distag ;
 houmañ avat a lavar :

Da Dour e teujont ac'hane,
 Eur gaer so en Tourene,
 Sant Martin a voa aumonier
 Da rei soulach d'ar beorien ger.

O lenn ar pozioù war lerc'h e weler
 mat ned eo sant Martin Tours nemet Mar-
 tinik, mab Helena. Setu penaos e vez
 graet an istor gant gwerzioù ar bobl :
 awalc'h eo eus un heñvelder bennak a
 aneioù evit gallout kenstagañ hep diae-
 samant darvoudoù dizarempred.

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Gwerz Santez Helena)

Hag-efi e talv ar boan lavarout n'he
 deus gwerz Helena netra da welout gant
 an istor, nag a dost, nag a bell, nag
 hini Santez Helena, nag hini Sant Kle-
 mens, nag hini Sant Martin. E keñver
 mojennouriezh avat eo sklaer ez eus amañ
 peadra da sachañ an evezh.)

Ho mam da Dourz° ivez a zeuaz ° a-us : Tours
 gant eur baourentez vraz
 en dervez ma edo o tistribui
 Martinik ann aluzon da bep hini.
 evel ma he gwelaz
 e teuz da zoñj dezha
 enn he vam Helena.
 A ziagent en doa klevet
 oa he breac'h diouthi trouc'het.
 tostaat a ra outhi
 evit goulenn digati
 eus a beleac'h oc'h, greg, emezha,
 c'houi ne doc'h ket euz ar vro ma.
 Gant eur joa vraz en em salujont
 Aotrou Jezuz, eme Helena,
 ha va bugale e ve ar re-ma.
 Ho Jezuz, roue an Tron,
 hou-ma ar gonsolation
 da eur vam devoa kollet
 he daou vogel, setu hi kavet.
 Ne zeziren ken sbarz mervel
 nemet ho kwelet, va daou vogel,
 ho pezet sonj em memor
 keid ha ma vioc'h war an douar.
 M'em be sonj ac'hanoc'h ive
 pa vin e rouantelez an ee
 pa vin eno gant ann elez
 o veuli Doue da jamez.

vvvvvvvvvv

(Keñveriañ : Buez Santez Helena, trajedion enn tri act,
 Lannou, e ty ar GcFFIK, mouler ha levrer, ru ar c'ha-
 buçunet, 1862; 108 pajenn. Ned eo ar werz-mañ nemet un
 diverradur anezhi.)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

58. (BARZ EN TI KORN E MENE BRE) (E lein ar bajenn
gentaf : Le Corre
Gilles ----- iez
treger)

barz en ti korn e Mene Bre
tralalalalala
me meuz groet eur vestrez neve

bonjour va dousik minorez
chetu me deut d'ober al lez

d'ober al lez ha d'ho koulen
digant ho mam ho kwir berc'hen

da betra timeimp hon daou
ha ni n'hon euz ket a vadaou

ha ni n'hon euz na ti nag oz
na gwele da gousket en noz

ha ni gousko war ar raden
ecuit eun nosvez da dremen

war hed eun daou pe dri de
ni hon defo kacuet eur gwele

evel ar gwenan a rafomp
nefo° netra pa gomansont

° (Gortoz a rafed: nefe,
n'o devez)

dre forz poan kafsiont ho zi
ha ni ivez ma dous Mari

an dud iacuank pa zimesont
fermi eur jardin a dleont

planta tri sort louzou enhi
poan hag anken ha milkoni

louzouen ar basiantet
ha mont alies d'ho gwelet

an dud iacuank a sonj ganthe
e koue an acur a veg ar gwe

e koue an acour a veg ar gwe
a ve deliou melen a ve.

a ve deliou melen a ve
ecuit rei plas d'ar re neve

gwaz na zonzj ket ar baotred diod
e ve red kaout kaouel ha pod iod

ve red kaout kaouel ha pod iod
ha bleud gwiniz en eur chipod

eur c'haouelik a goad rouan
hag a luskello he unan

eur c'haouelik vo great gant koad sab
a luskello gant beg an troad

a luskello gant beg an troad
ober krampeoz ha ribotad

vvvvvv

(Sell. ouzh Revue Celtique, levrenn 2, p. 245-47,
Sonig, kanet gant Mac'harit Fulup, a ro un destenn
heñvel-kenañ ouzh Rini Jili ar C'horr. Sell. ivez evit
lodenn gentañ ar son, an Uhel, Soniou Breiz-Izel, levr-
enn 2, p. 10 : Ann tiegez mad ; evit eil lodenn ar son,
an hevelez, levrenn eus an Uhel, p. 20 : Plac'hig Coat-
Rouan, ha Bourgault-Ducoudray, Méloides de Basse-Bre-
tagne, p. 19-20)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

59. (PA OAN ME EM GWELE DALC'HET)

pa oen me em gwele dalc'het traitralala
dalc'het gant eur barr kleved

pa oen deut iac'h kloko adarre
ha me mont d'ober eur bale

° En destenn skrivet
dindan gant ar c'hreion
e lenner : pa oen
iac'h parfet adarre

ha me o vont da Landreger
ha me kaout va mestrezik ker

ha me oc'h ober ma c'homplimant
vel man ar c'hiz d'an dud iaouank

hag hi oc'h ober eun huanad
sellet em c'he ken agreabl

° em c'he, distaget
em c'hé, a dalv: war
du ennon. Da g^o = e-
trezek.

ha me o vont c'houlenn outhi
ma dousik koant euteur dimei

ecuitonn da vezan iaouank
/respountiz/° dezhan insolant

° a-us: lavariz

ne ket diouar ar c'hoazentchou
e vez great an dimeiou

nag ve a goste eun tu bennag
leac'h ma ve ganimp 'r belek

leac'h ma ve eur belek pe daou
hag eunn nebeudik a destaou

beo eo ma mam beo eo ma zad
ho c'honje ho daou a ve rekado

° Kompren : ret kaout

ha me o vont c'houlenn outhi
merc'hik koant deut d'an ostalari

ha pa oamp euz taol azeet
gant peb enor ha peb resped

ma dousik koant din ha leret
pe c'houi am c'har pe c'houi na ret

pe c'houi am c'har ecuit serouicher
pe ecuit tremen an amzer

ia emehi ho karout a ran
evel ar galon a dougan

nemet c'houi, 'mei n'em c'heret ket
n'oc'h met iuzaz° em andret (1)

n'oc'h met eur iuzaz° em andret
na deut ganen d'am c'habined

ma ian ganec'h d'ho kabinet
e toufet d'in ma eureuchfet

me douan ket al loar zo skler
abred oc'h da vont d'ar ger

m'oz pe trubuilh digant ho tud
respontet d'he heb ober brud

ha bet sonj mad en ho kalon
deuz a gomzou ho kwir vignon

vvvvvvvv

(1) An destenn skrivet dindan gant ar c'hreion a la-
var : n'oc'h ken met eun treitour em andret; evel el
linenn war lerc'h en devoa Milin notet gant ar
c'hreion : eun treitour.

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

60. (P'OAN ME VAR CHAUSSÉ A ROSKO ...)

p'oan me var chaussé a rosko
me a vel ma dous koant eno

me ouel anezhi vont da ouit dour
ha me o vont d'he zikour

ha me o vont c'houlén outhi
ma dousik koant dimezi

hag hi c'h ober eur c'houek diskoa° ° Kompr. : eur
hag hi o koumans da ouela c'hruz d'he skoaz

teouet, ma douz koant, na ouelet ket
ni vo homp daou demezet

ni iel homp daou d'an ormandio° ° Komprén : an
na da zerc'hel ostaleuri Normandi

hag ac'hane nimp ambarko
evit monet da zant malo

.....

vvvvvvvvvv

(Diglok eo ar son-mañ e Milin. Keñveriañ en A.
Bourgeois, Kanaouennoù pobl, p.78, Sonic. Setu amañ
ar pozioù diwezhañ en A. Bourgeois :

Da Zant Malo pe Zant Briec - Evit diski mad ar Gallec
Evit diski mad ar Gallec - Pa n'ouzomp med ar Brezonnec
Pa oemp arri én Sant Briec - E oe lodennet ar Gallec
E oa gret he lod d'ar Gallec - Hag he hini d'ar Brezonnec
Skrivet Gallec war baper gwenn - Da lakat barz en ém
Nemet ma jilten a oa toull - Koueet ar Gallec barz sur jilten
Ha kaer hom boé touet Doué - Bretoned é oemp koulskoude.)
Boull

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

51. (ANN AOTROU JESTIN PERSOUN PLOABENNEK)

(Ar werz-man a gavomp ivez e MVOL 14 gant an ano hon eus roet amañ a-us. An notennoù er marz a verk ar c'hemoù etre an diou destenn. Ne notan ket an disheñvelderioù a reizhskrivadur hepken.)

Didostait /plalzenned/ Flaizenned° ° Didostait deut da
da selaou eur c'helou strist meurbet° ^{glevel}eur c'helou a zo
trist meurbet

enoz e laeret ar persoun
gant tud kruel° ha direzoun ° disakr
pa deoa an holl dorioù serret° ° prennet
ann aot. iestin ho deus goulennet
ann aot. iestin a c'houlennomp
Da Zt paol a leon enos° e rank dont ° fenez
e c'hoar Mari pe deus ho c'hlevelt
en eur ouela d'an neac'h so pignet
d'he breur belek e deus lavaret
Saveteit ho puez mar gallet
ama ° euz deut bourc'hisien ° + ez
nemet e gallek ne barlantont° ken ° gomzont
Kredi ° ran siouaz parfet ° + a
n'int deut nemet° evit ho kemeret ° int deut
Cesilt° va c'hoar mari da ouela ° Paouezet
arruout° a dlle kement ma ° en em gafout
me meuz reposit° hed ann noz ° /me/ n'em euz
ket kousket
/reposit/
° c'hortoz

edon pell a ioa oc'h ho gortoz°
ann aotr. Iest. d'an traon zo deuet ° dioc'h-tu
d'ho saludi d'ann nor° eo eet
dezho en devez lavaret
diantreet° tud chentil deut er zal ° deut-tre
ma serrin me ann nor raktal
evit brema moc'h assure
euz ho puez me respounto
ma c'houffe va farisioniz
e venn me (serret) evelhen° ° krapet enn eur
scurt giz
° doufe
° el leac'h man °

brema deoc'h ma a assure°
ho puez er blasen ma° choumfe
pourchasit va c'hoar mari peadra ° - d'an dud
d'an dud chentil d'an dud° ma da eva ° dezho peadra
digasit peadra dez° da sibri

poent° braz eo dezo dijuni
 emaint pell zo oc'h ober rcout
 ho c'haloun dezo° a dle mankout
 ar re ma ho deuz respountet°
 ni hon euz affer° a dam ebet
 an aot. Jestin a c'houlennomp
 da Sant Paol a leon enoz° e rank dont°
 e c'hoar mari p'he deuz ho c'hlevet
 e partijent° war ar momet
 war he daoulin en em strinkaz
 da c'houlenn gras d'he breur keaz
 ar re man a ioa ken arrajet°
 na roent na pardoun na gras ebed
 sortial° ioa red arack an deiz
 rak soun o doa da goll ho freiz
 enn he jupen e oe kroget
 ° d'an hent braz e oe konduet°
 eno edo an dud° barbar
 gant eur c'harros oc'h he c'hedal
 ennan e oe plantet° buan
 hag ac'hano evel ann tan ;°
 daleit eun tamik a blaz°
 ma kimiadin dioc'h ar groaz
 adieu kroaz ar mision°
 me am euz glac'har em c'haloun
 Livirit kenavezo d'am mamm vad
 ounnhez eo dezi eur galounad
 o klevet e vezin ambarket°
 evit beza prount° prizouniet
 Plabennegis° c'houi a ouelo
 enn hoc'h iliz ha var he zro
 pa na velot mui ho persoun
 pini a gariac'h a vir galoun
 eun truez o° eno klevet
 fadou ha mammou o lavaret
 petra raimp oc'h or bugaligou
 n'ho devo na pask° na katekismou
 eun truez o° eno klevet
 ar teorien geiz o lavaret
 Actrou Doue petra raimp ni
 n'or bezo den d'hor soulagie
 aot. Doue pebez glac'har
 pa sellont oc'h he dribunalo
 e leac'h ma veze gant dousder
 o selaou he benitanted ker

- ° mall
- ° hag ho c'haloun a
- ° ho devez lavaret
- ° ni rhon euz ezomm
- ° - °° mont
- ° ez eant ac'hano
- ° /arrajet/ a-us: egaret
- ° Mont kuit
- ° + ha °° kaset
- ° ez oa tud all
- ° eo lekeet
- ° + Ann aotrou Jestin a lavaraz :
- ° eun tammik c'hoaz
- ° Kenavezo, o kroaz mision
- ° klevet e vezinn-me bet kaset
- ° primm
- ° Ploabennegiz
- ° a gariac'h holl a greiz kaloun
- ° e vo
- ° n'ho devezo pask
- ° / ez vo/ a-us :vezo
- ° d'ober vad d'eomp-ni
- ° /pa sellint oc'h he/ gofesional. A-us : setu he ar

ni hor boa eur persoun mad
 dous enn he gomzou hag engarad
 brema er gwelomp exilet
 evit rei plas d'eur treuzplantet°

epad seis miz eo bet dalc'het
 e Kastel brest gant ar galoet
 souffret° en deuz kalz a amui
 o klevet hor persecuti°
 plabennegis c'houi a ouelo
 enn hoc'h iliz ha var he zro
 pa ne velot mui ho persoun
 pini a gariac'h a vir galoun°

pedit doue plaisennek
 ma zin adarre d'ho kwelet.

vvvvvv

(Gwerz an ao. Jestin a gavomp diw wech embannet en
 Annales de Bretagne; levrenn XXIV, 1909, p. 170-185,
 Cantic, tennet eus dastumad Penwern, 90, fol.135-142,
 hag embannet gant P. ar Rouz; levrenn XLIII, 1935, p.
 100-118, Qimiat persoun Plabennec, tennet eus levraou-
 eg Kerdanet e Lezveven hag embannet gant an ao. chalo-
 ni Herri Perennes. An diw destenn-mañ a zo kalz hiroc'h
 eget hini Vilin a seblant bezañ un diverradur anezho.
 Un destenn all c'hoazh, diglok, a zo bet embannet, her-
 vez an ao. Perennes, e Brez sant Terasan, gant ar facu-
 ank, beleg (Le Jeune, prêtre), Tours, 1918, p. 40-47)

- ° Picou en he leac'h a vo lekeet ?
- ° gouzanvet
- ° er boan hon euz ni
- ° a gariac'h holl a greiz kaloun
- ° tud Ploabennec

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

62. (AR C'HILHOG)

(An notennoù er marz a zo diwar un eilskrid savet gant Ollivier eus un dornskrid gant Milin n'hon eus ket betek-henn kavet roud anezhañ. Ar pajennoù 19-20 a zo merket evit hor c'hanaouenn en dornskrid-se. Evel amañ, n'he deus testenn Ollivier ano ebat. Hogen n'eus enni nemet 4 foz, e pep unan 4 gwerzenn a 15-16 silabenn.)

eur c'hillok braz hag insolant
mar deuz nikun er barrez
en terrouer hag errogant° ° a gerouall
en deuz kannet eur vaouez
euz° a dostik d'he amezek°° ° - euz °° amezegez
eunn dra horrup da gompren
ennez ho tesko c'houi merc'hed° ° evelse e vezo des-
da c'hoari gant killien° ket merc'hed
° p'oa bihanik ar c'hillok ° killeyen
e koumanjont d'he ganna : ° ar poz-mañ a bezh a
neuze koumansas beza rok vank en eilskrid
hag ato e pad ganthan Ollivier
an habitud a gemeraz
hag eur gwall goumansamant
ann abitud a gemeraz
a bad bete manimaz° °(sic?)

ar c'hrek a ioa o tibaba fao
da lakat enn he° zouben ° er
ar c'hillok a ioa o roda° ° a yoa en ti
hag o klask mont d'he c'hichen° ° o roda hag o tirodal
hag hi foeta a ziabell° ° testenn dishañvel be-
hag oc'h he benn eur glosen tek fin ar poz : hak
ha disout diwar he gribel i teurel er glopen fa
hag abafi he glopen. entrezek enns - hak e
dizoud divar e gribel
hak abaffi e savel.

Ar c'hillok pa ziabafas
en doa souch euz ann affront
a lamaz neuze° warnezhi ° hak a lamaz
evel eul loen divergant ° e dreid
gant he bek° hag he gentremou° ° e bisach a rogas
en deuz roget he bisach°

hiviziken e tougo ar merk
euz ann aneval volaj

ann osac'h a ioa oc'h ann ti° ° oc'h e di
 ° rapari e doen
 e denaz d'an douar dioc'h ar c'hri
 edo war vanch he c'hroc'hem° ° en e zourn ar zpanel
 ar c'hillok e dec'h dicuthio° ° a ioa war ar c'hleuz
 triumphant ha gloriuz
 Sad° aze da c'hrek a zo did ° Chetu
 ha me zo viktorius.

vvvvv

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

63. (DIGOUVI AN AMOUROUZ)

Debonjour deoc'h va mestrez plijadur va spered
 ha p'ho kwelan dirazhon ganeoc'h me zo charmet
 ° welet ho kened me am euz plijadur
 ho komzou a zo charmant ken dous hag ar mel pur
 Eul labouz zo em jardin a gan dioc'h ar mintin
 en deuz din me lavaret ez oac'h eur plac'hik fur
 en deuz din me lavaret ez oac'h hu dimezet
 re greden ket va mestrez hag ounn deut da welet
 me zo eur vinorez iacuank n'em euz na mam na tad
 na nikun euz va lignez hag a garre va mad
 c'houi a zo eun den iacuank o poursu ho studi
 pa vezo ho polontez c'houi gavo ho faltazi
 kaout a ran c'hoaz a gredan n'oun ket gant an holl kase-
 et
 Laket em oa va fizianz enn hoc'h va mestrez kear
 ha nemet var ho refus ne rannin va c'haloun
 roit din eta va mestrezik roet din va mouchoer
 a zo ganeoc'h oc'h orren e kornik oc'h armel
 da zec'ha va daelou pa viot dimezet
 evidon me va mestrez sav° n'ho kenstagen ket °Komprep
 me zo eur vinorez iacuank a barrez guiseni moarvat :
 ne fell ket d'am lignez e teufen da zimezi salv
 er bla ne zimezin na birviken jamez
 dezir am euz em c'haloun da vond da leanez
 penaoz ta va mestrezik tor braz a reac'h ouzin
 ne roaz din va digouvi pa n'o poa santimant din
 ne roac'h din va digouvi diouzoc'h pa c'houlennin
 e vijen ket enn irvoud ho koude evallen
 adieu ° va mestrezik adieu a lavarann
 evit mont da verdead inkontinant ez ann
 Me pen em euz gallet donet d'ho tecevi°
 birviken e plac'h iacuank me ne fisin mui

° A-us : ta
 ° = décider
 sell. ouzh:
 dezo, a oa
 devez e br.
 krenn.

vvvvvvvvv

Dornskridoù Milin : Kenaouennoù

64. (LEZOMBRE)

(An hevelep destenn a gaver e MVOL 14 ; an notennoù er marz a ziskouez ar c'hemmoù etre an daou skrivadur.)

Etre kost aulin ha Lezombre° ° Lezoubre + a-us is-
ez euz assinet eunn arme linennet: Lezoubre
ez euz assinet eunn arme
euz assinet eur barti
Doue a inspiro° warnezhi ° impiro
Doue aspiro warnezhi
ha Koadifin a lavare
da Lezompbre° eun deiz a oe -bis ° Lezoubre
Me an euz liziri euz ann assamble
evit ho laza hu lezombre° -bis ° Lezoubre
aotrou hag hen e ve agreabl° ° ha c'houi a gafe mad
Diskouez ho liziri mar diin° mad -bis ° mar d-ind
° Da falla lakez a zo em banden ° + Diskouez va liziri
a rafen

me ho° diskouezfenn da eur seurt azen ° N'ho
Aotrou ne anaiac'h ket va zad
°ma rid innosant° euz he vab -bis ° +ha ° azen
me ned oun ket azen dre natur
Va zad a gontet° eunn den fur -bis ° an doa brud
Kris vije ar galoun na ouelje
e kear a Vriak neb a vij
o velet goad ausin° o skuilla ° goad Koadauzin
a lezoumbriz° oc'h he laza -bis ° Lezou m Breiz
ha lezoumbriz oc'h he laka
o pidi ar verc'hez Varia
o pidi ar verc'hez maria
hag ivez hor mamm Santez Anna
hag ivez hor mamm santez anna
he deuz gounezet ar victor-ma

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

65. ANN TOUR PLOUM

(An notennoù er marz a ro kemmoù an hevelep destenn e MVOL 14)

Kenta welaz ann tan enn tour ploum
oa eur bugel bihan var breac'h he vamm° °oc'h ar vromm
a lavaraz da Gemperiz
ema 'n tan enn hoc'h iliz
ema ann tan en daou goste
siouaz e kreiz ema ive
Kriz vije 'r galoun na welje
en iliz Kemper neb a vije -
o welet ar zent ar zentezed
deut tout° en dro d'ar vered
nen deuz manet hini enni
patrom
nemet imach ar grucifi°
skrijus
ann tan violant° en dro dezhi-
Kriz vije ar galoun na welje
en porched Kemper neb a vije
o welet ar werc'hez vari
o renkout kuitaat° er meaz he zi
ar groaz hag° ar banier endro dezhi
ann tan violant endro d'ezhi°
Kriz vije ar galoun na welje
e porched Kemper neb a vije
o welet eur beleg ha tregont
hag hi tout° oc'h en em respount
an desketa
da c'hout pini oa ar savanta°
a bignfe en tour da genta.
persoun Kemper eo ann hardisa°
ennhez a bign en tour da genta
persoun Kemper a lavare
hag en tour na dre ma pigne
Ann tour n'euze den evit mont ennan
gant ar ploum bervet° o tivera ° berv
e leac'h ma kouez leski a ra (1)

- ° holl
- ° imach ar grucifi
(barrennet da c'houde)
- ° skrijus
- ° rankout dont
° - hag
- ° - ar werzenn a-
hez

- ° holl
- ° an desketa
- ° hardia

(1) Testenn MVOL a ro amañ ar peder gwerzenn a gav-
omppellloc'hik goude er werzenn 39 ; sed amañ testenn
MVOL 14 : Ema 'nn serouant war bek ann tour - Ema eno
evel eur skoul - Ema-hen ru evel ar goad - strinka
ra tan he zecoulagad.

persoun Kemper a c'houlenne
 dioc'h ann aerouant p'he conjure
 petra glaskez var dro va zi
 me ne dann ket war dro da hini
 da iliz a zo interdizet intrediet ° intrediet
 gant eur plac'h fall ha daou gloarek
 e kramp an tour enn° noz nedelek ° - enn
 ema ann aerouant war bek ann tour° ° e MVOL 14 en em
 ema eno evel eur skour gav ar peder gwer-
 ema hen ru evel ar goad zenn-mañ goude :
 teuler a ra 'n tan euz he zaoulagad leski a ra, gwer-
 persoun Kemper a lavare zenn 32.
 di.° ann aerouant pa conjure ° dioc'h
 Aerouant din° leveret ° + me
 petra lavar ar brofeded
 Miret oc'h ar zonerien da zon
 ha° digas e Kemper an mission
 Kenta lazo ann tan enn tour ploum
 ° bara zegal ha leaz bronn ° + eo
 leaz a° zivron eur wrec'h°° triouac'h vloaz °° - g'ha
 ne oufet ket biken° kouet°° gwel tra ° ne oufet bi-
 °° kaouet ken

vvvvv

(Ann tour ploum a zo bet embannet gant Milin e
 Bulletin de la Société Académique de Brest, levrenn 4,
 1864-65, p. 92-94. Ar brouilhad evit an embannadur-se
 a gavomp en ur follem distag enlkaet e MVOL 14. Reif
 a ra dimp arack testenn an tour ploum a-gevret gant un
 droidigezh c'hallek, an notenn-mañ diwar-benn hor
 gwerz :)

Dans le Dictionnaire histor. et géographique de Bre-
 tagne par Ogée (nouv. éd. 1843, p. 425), à l'article
 Evénements depuis l'an 1600 jusqu'à nos jours, on lit :
 1620 - l'aiguille de plomb au centre de la croisée de
 la cathédrale est, dit Albert Le Grand, fondue par un
 étrange accident; ce fut sans doute un coup de foudre.
 Quelques années après l'événement (1638) cet auteur
 écrivit en effet à Sébastien de Rosmadec-Molac qui com-
 mandait à la ville de Quimper pour demander la cause
 de la disparition de cette tour. Voici du reste le frag-
 ment de lettre (qui concerne notre sujet), mention-
 né tout au long par la Revue de Bretagne et de Vendée
 8-bre 1857 : " ... Je ne suis pas informé de l'embra-
 zement et fonte de la pyramide de plomb qui estoit sur
 l'église de St Corentin, arrivé l'an 1620: si vous sa-

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Ann tour ploum)

vés les particularités, je vous supplie de m'en instru-
 ire - Je ne manqueray à mettre votre réception en vo-
 tre ville et gouvernement de Kemper-Corentin, selon l'
 ordre et avec les particularités que vous m'avez arti-
 culés. " Nous ignorons quelle fut la réponse de M. de
 Rosmadec, mais il est présumable qu'elle était conçue
 dans les termes exprimés par Albert Le Grand et repro-
 duits dans le Dictionnaire d'Ogée. - Ce qu'il y a de
 remarquable est que cette légende m'était racontée, sur
 la route de Paris, par une jeune mendiante, Perrine Po-
 der, presque à la même époque, au moment où la Revue de
 Bretagne et de Vendée reproduisait la lettre du P. Al-
 bert Le Grand de Morlaix. Elle a été communiquée au
 Comité des langues (Ministère de l'Instruction Publi-
 que) à Paris où sans doute elle est aujourd'hui perdue
 et oubliée dans quelque carton poudreux - Comme elle
 est de nature à jeter quelque jour sur une question que
 l'on a jugé dans un journal (diechu)

(Ar werz-mañ en em gav ivez e Dastumad Penvern,
 kaier 89, fol. 156-157, fol. 203-204 ; kaier 90, fol.
 80. Sell. ouzh Al Liamm, niv. 83, p.356-357)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

66. MERC'HED MARKIZ /ANN DOUR DU/
KERDUDOUR 1481

(Ar c'hemmoù notet er marz a zo diwar un hevelep testenn e MVOL 14. Eno ano ar werz a oa bet skrivet da gentañ : Merc'hed Markiz Kerdudour, met barrennet eo bet Kerdudour, hag a-us, Milin en deus adlaket Ann Dourdu)

Mar plich ganeoc'h e selaoufed
eur werz g'nevez /composet/ zo savet ° - a
d'eur beleg iaouank ez eo gret
eur beleg iaouank euz ann naonet ° euz a Naonet
zo eat da vervel d'ar faouet
zo eet da vervel d'ar faouet
Diou zimezel ° en deuz laeret ° zimezel
Laeret en deuz merc'hed ar ° Markiz an dour du ° - ar
keun en doa en he galoun sur ° zu
Ar beleg iaouank a c'houlenne
enn hostaleri ar faouet pa errue
Debonjour hostizez en ho ti
beza zo peadra evit loja tri
Distala ° e ve eun ostaleuri ° distal
ma ne ° ve peadra da loja tri
diskennet aotrou deut en ti
ar beleg iaouank a lavare
d'an hostizez eno neuze
ha pa goustfe din me pevar skoet
me mo d'am c'hoan kabon rostet
arc'hant zo gant an demezeled
ann hostizez a lavare
d'he matez vihan en noz se
dalit va matez vihan ar goulou
evit ober ar gweleou
gwele ar merc'hed e traon an ti
gwele ar beleg e kampr ar steudi steun-di ° steun-di
ar beleg iaouank a respountaz
d'ann hostizez pa he c'hlevaz
n'hoc'h euz ket ezom ° d'ober daou wele ° N'eus ezom bed
va c'hoarezed a gousko ganen ° ° 'gousko ganen-me
aotrou emei ° va eskuzet ° emezhi
ar re ze ne dint ket ho c'hoazet ° ° n'int ket ho c'hoazet
ar re ze ° zo merc'hed markiz ann dour du ° - ar re ze

Markiz ann dour du a c'houlenne
 en ostaliri ar faouet en nos se
 hostizez n'hoc'h euz ket gwelet en de ma
 eur belek iaouank o tremen ama° o o vont dre ma
 diou zemezel laeret gant han
 ganthe eur pep a enkane° gwenn o gant-he peb a inkane
 peb a vrid arc'hant enn ho fenn
 ha pep a habit voulouz gris
 hevel int deuz merc'hed ar markiz
 sotrou emei° va excuzet o emezhi
 me gred em zi maint° lojet o emint
 dalit ar goulou et da welet
 p'oa° digret ann or war ne°° o Pa oe °° war-n-ho
 oa ar belek iaouank° e kreiz etreze ° - iaouank
 Lavar din me ° belek ° + lavar
 da belec'h eo'h ez te° gant va merc'hed ° - te
 me ia da wened ha d'ar spagn
 ha da Zent Jelvest enn Alamagn
 en distro ac'hane e teuin° da Roum ° ez inn
 da bidi Doue euz ann envou
 vit kaout pardoun
 Sao /aleze belek/° sao, sao alese ° + belek
 evit gwiska da golier neve.
 Kriz vije ar galoun na ne° welje ° - ne
 var bave° ar faouet neb a vije ° leur
 o welet daouzek eskop o tonet
 evit dizakri eur belek ° ° + araok ma vije eno
 dre ma teve ar belek en tan devet
 e sone ar c'hleier ho unan
 an diou° zemezel p'ho deuz klevet ° ann niou
 oa ar belek iaouank devet
 ho c'haloun ho diou a zo rannet
 Doue ra bardouno d'ann anaoun
 emaint° ho zri war ar waskoan°° ° emint °° waskaon
 est int d'ober ho feoc'h doc'h° Doue ° gant
 ha graz dimp ni da vonet ive° ° Leveromp eur beden
 (al linenn diwezhañ-mañ a zo
 barrennet, dindani e lenner :
 pedom, ha retra ken)

(An notenn amañ war lerc'h a zo tennet eus MVOL 14)
 M. de Fréminville dans ses Antiquités du Finistère,
 cite à la monstre de l'evêché de Cornouaille de l'an
 1481, parmi les nobles du Faoued dépendant de la Chate-

Dornskridoù Milin : Kanacuennoù

(Merc'hed Markiz Ann Dour du)

lenie de Gourin, un certain Marc Kerdudour, archer en
 brigandine. Est-ce de ses filles ou de celles d'un des
 membres de sa famille, ascendants ou descendants, qu'
 il s'agit dans cette légende ? On ne saurait l'affir-
 mer. Bien que le titre : Les filles du marquis de Dour-
 du (eau noire) ne diffère des renseignements fournis
 par M. de Fréminville : Marc Kerdudour (lieu, manoir
 ou maison noble de noire eau) que par une inversion
 de qualificatif et par le mot Marc dont le légendaire
 aura peut-être fait marquis. Quoi qu'il en soit, deux
 demoiselles sont séduites et enlevées par un jeune
 prêtre de Nantes, dont on ignore le nom; l'époque où
 ce double enlèvement eut lieu semble remonter au 15-e
 siècle à peu près. La circonstance que l'auteur fut
 puni par le feu et, avant son supplice, fut dépouillé
 en quelque sorte du caractère sacré dont il était re-
 vêtu confirmeraient que la composition de cette pièce
 doit remonter à une époque contemporaine de l'événe-
 ment.

vvvvvvv

67. DOM IAN KLERAN

Dom ian Kleran zo eun den vaillant
a zonzj dezan eo puisant
evit beza map d'eur paysant
nemet tri bloa war rugent n'en devoa
pa gometaz he grim kenta
o tistrei demeuz foar d'euz Kerodi
e lazaz merc'h ar Meur etal he zi
evit ober depech de enteri
e tiskaraz ar voger warnhi
e tistrei e unan skor da wengamp
e rankountraz eur plac'h iaouank
hag hen ha mont dgoulenn dioc'h outhi
plac'hik ha sentfe ouzin
hag hi respont dezhan prontamant
ne raje ket asuramant
ken a vije demezet
hag oc'h an daol fask eureujet
hag hen mont eur pennad dious outhi
ha rei seis taol kanived d'ezhi
pa oa o vont da skel ann eisved
eunn eal euz ann env zo apparisset
dom ian Kleran kuita ar plac'h se
ounnez zo pardounet gant doue
ounnez zo gant doue pardounet
te X-iel da gorf da zamanti da bec'het
ha kemend pec'hed am euz gret
tout em euz hi koveseet
pevar belek all am euz lazet
nemed ouman eo an diveza
a lakai va goad da iena
dom ian kleran a lavare
er gador ma varve
ma vije graet gwerz din hag e refet
enn an doue n'he c'haret ket
e plouber hag e tonkedek
nag e barrez vraz a blouaret
ma klefe ann aot. persoun
e skofe glac'har enn he galoun
breur eo d'am zad ha va faeroun.

vvvvvvv

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

68. MARI GELAN

(Dindan Gelan e lenner Gelen, hag e-kichen anc ar ganerez Perrine Poder, skrivet bras hag islinennet. Ar c'hemmoù er marz a gas da destenn MVOL 14.)

Me ioa iacuankik enn cad
pa varvaz va mamm digant va zad
va zad en deuz va deboched° ° zouellet
da vont davetan da gousket
seiz vloaz oun bet ganthan o kousket° ° - ar wegzenn
a-bezh
Seiz krouadur° am euz ganet ° bugelik
hini ane° n'em euz badezet ° anezhe
pa oa ar seiz vloaz schuet
eur mision a zo deuet
he zad dei en deuz lavaret
va merc'h kerz te d'ar mision
marteze te az pezo pardoun
d'ar mision ez eo eet
Seiz kovesion e deuz gret
e deuz hi gret gant seis belek
hini ane° n'ec'h°° absolvje ° anezhe °° n'he
kri° vije ar galoun ma ne°° walje ° kris °° ar ga-
loun na ouelche
e bered Burle nab a vije
o welet ar vein be o o'hlepia
gant daerou Mari o sku'lla
pa oa gant ann hent o tonet
eur belek iacuank en deuz rankontret° ° e deuz kafet
en deuz ouz outhi° goulennet ° en deuz digant hi
Mari gelen din me leveret
peleac'h oc'h bet pe mont a ret
deuz ar mission eo e teuan
ha° d'ar gear brema retornan°° ° - ha °° e tistroann
Seiz kovesion am euz gret
hini ane n'em absolvje° ° ha koulskoude n'oun ab-
Mari ° deuz var da giz ° + Gelen solvet
retourn ganen° d'an iliz ° deuz gan-en brema
ha ma leverez ar virionez
me da absolve gant gras doue
Kent maz ai ar stol deuz ma o'hero'hen
me bromet did te ann absolvere° ° me lavar did ez po
me oa penzek vloaz en cad absolven
pa varvas va mam digant va zad

va zad en deuz va deboched° ° zouellet
da vont davet han da gousket
Seis vloa oun bet gant han e kousket° ° (1)
seis krouadur° am euz ganet ° bugelig
hini ane° n'em euz badezet ° anezhe
Kenta krouadur° am euz ganet ° bugel
e touez al ludu em euz laket
an eil krouadur° am euz ganet ° bugel
dindan an oalet am euz an° plantet ° - an
an dri grouadur° am euz ganet ° ann tri bugel
dindan an dol 'm euz hen laket
ar bevar krouadur° am euz ganet ° ar pevar bugel
dindan an treujou 'm euz hen plantet
ho mari deport c'hoaz
ma torchin ar gliz dioc'h va bizach° ° fas
va c'haloun em c'hreiz zo fatig° braz ° diez
ar bemp krouadur° am euz ganet ° ar pemp bugel
er bern teil em euz ° laket ° + hen
ar c'houeac'h krouadur° am euz ganet ° bugel
er jardin ?... em euz hen plantet ° el liorz eo
ar seis krouadur° am euz ganet ° bugel
er puns em euz hen taolet
ma teue teir gwech war c'horre ann dour
da c'houlenn badiant d'he sikour
Mari na deport c'hoaz° ° Mari Gelen, deport te
ma torchin ar c'hizin deuz va bizach° ° (2) hall
va c'haloun em c'hreiz zo fatik braz° ° a zo fall
ha ma leverez ar virionez
n'ec'h absolvo gant gras Doue
hag he ven entanet ha losket
ar virionez am euz anzavet
ne vet entanet na losket
pinienn galet eo a refet
monet seis vloaz enn eur c'houfr alc'houezet
Mari gelen din leveret
n'euz netra enn ho ti alc'houezet
eo eur c'hrouf bihan zo e traon an ti° ° a zo prennet
seis vloaz zo n'eo ket digoret
ann alc'houez warnan a zo kollet
pa oant etal ar c'hrouf erruet° ° digouet
ar c'hrouf he unan zo digoret
Mari gelen enghan zo lammet
porc'hel
seis pemoc'h vihan en deuz rankountret° ° e deuz kafet

(1) 'Dog (Kompren: e-doug) seis vloa gant-han am euz kousket
(2) Ma sec'hinn ar gliz dioc'h ma zal

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Mari Gelen)

en deuz evel hen dei° lavaret ° ho deuz vel hen dezhi
ho mam gri ha mam vechant° ° dizamant
mont d'hon laza heb baziant° ° badiant
ho mam gri ° mam dinatur ° + ha
te peuz° lazet seis krouadur ° te c'heuz
gant ar goad euz ar vechante° ° ar vamm gri-se
oa badezet ar vugale
p'oa ar seis vloaz echuet° ° tremenet
ar belek iacuank a zo deuet
deuz pipi gelen en deuz goulennet
pipi gelen din leveret
ha c'hrouf n'ho poa merc'hik ebed
eo eur verc'h am oa d'ar mision kaset
abaoue n'em euz ket he gwelet
p'oant etal ar c'hrouf erruet° ° digouezet
ar c'hrouf he unan zo digoret
netra enghan n'en deuz kavet
nemet eur c'hi du hag hen barbet
° eunn tam deuz kaloun Mari gelen° ° + hag °°(1)
e korn he vouchouer en deuz hen paket
ha var ann aoter en deuz hen poset° ° lakeet
tan ha kurun a zo deut
persoun burle zo trawilet° ° stravilet
d'ar belek iacuank en deuz lavaret
te zo iacuankik da vek
evit absolvi ar merc'hed ° preder
bezet sousi° euz hoc'h ine
ha lezet va hini gant gras Doue
ne oa ket he c'her peurlavaret ° 'zo
eur goulmik wen a oa° diskennet ° deuet
Mari gelen zo apparet° ° deuet
d'ar belek iacuank e deuz lavaret ° Te c'heuz tennet a
te peuz delivret° eis ene ° -va hunan boan
va hini va hunan° ha re va bugale ° ha da hini ac'h ...
da hini da unan° ac'h euz ive ° d'ann ee
ne vo ket pell e teui ive° ° + ha
° d'ar baradoz gan'en me.

(1) + a gemer ar belek hep mui-ken.
(Sell ouzh an Uhel, Gwerzioù, levrenn 1, p. 88-94.
ha notenn an Uhel p. 94 : " M.G. Milin a's dit avoir
recueilli une version de ce gwerz... ". Burle a zo
Burtulod, bremañ ur chapel etre Plougonver ha Kergrist
Moueloù.)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

69. BREIZ-IZEL

ton : ann hini goz

Me a lavar heb aoun ebed
eo Breiz gwella bro zo er bed

Diskan

E Breiz-Izel ounn ganet
Breiz zo va bro garet

Breiz zo hirio evel m'oa kent
douar burzuduz ha bro ar zent

E Breiz e komez euz ann envou
feiz a zigoll kalz a boaniou

Breiz zo dindan ar baradoz
e leac'h m'ema hon tadou-koz

Relegou sent, tud a vrezel
a zo e besiou Breiz-Izel

E Breiz ann dud gant koz dillad
a wisk ho foan a galon vad

E Breiz nep zo beac'h war he skoaz
pa skuiz enn hent a harp ar groaz

Ar groaz e Breiz a zav he fenn
beteg ann env euz pep traonien

E Breiz ez euz mengleusioù sour
e kalonnoù ann dudou paour

Eunn ti zoul, eur park, eunn iliz
zo er bed-man madou Breiziz.

E Breiz ar paour n'eo reuzeudik :
sour eo treuzou ar pinvidik

E Breiz an actrou n'en deuz mez
o vont oc'h taol he diek kez.

E peb amzer hag e pep stad
euz bet e Breiz leun a dud vad.

Mar deo kalet pennou tud Breiz
ez euz kalonnoù enn ho c'hreiz.

Ann evn na gar kement he neiz
ha ma kar ar Breizad he Vreiz

E Breiz an heol dre ar wabrenn
zo lagad Doue a c'hoarz laouen.
Sonn ar c'hleier, kroz ar mor doun
E Breiz zo dudiuz d'ar galoun.

Evel bokedou war al lann
e sav e Breiz dudi war boan.
Ne c'houlenn ken an holl dud keiz
Nemet beva, mervel e Breiz.

E Breiz ema ar brezounek
iez ann dud vad ha kalounek
Ar Brezounek a zo e Breiz +
o tarc'hel, oc'h harpa ar feiz.

Ar brezounek paz ai da fall
ne vo ger gallek e Bro-C'hall.

Heb ober fae war ar gallek
gwell eo gan-en ar brezounek.

Breiz zo krog stard enn he baniel
ne dro morse gant neb avel.

Ar c'hisiou koz e Breiz a bad;
ar map zo hevel oc'h he dad.

Breiz zo bet gant Doue dibabet
evit skora penn braz ar bed.

Ha pa varvfen war ar e'holo
enn eur vervel Breiz me veulo.

E Breiz-Izel cunn gant
Breiz zo va bro garet.

+ ar brezounek iac'h ha nerzuz,
iez Doue evel dhan gallouduz.

Ar menesiou evel denved
lamm gant dudi oc'h he glevet
ar vein a fraill, ar mor a darz
ann anv zigor pa gan ar barz.

o poz reizhet pell-
oc'hik : Ar mene-
siou oc'h he glevet
a lamm gant joa e-
vel denved.

vvvvvvvv

(Breiz-Izel a zo bet embannet gant G. Milin e Bulle-
tin de la Société Académique de Brest, levrenn 4, 1864-
1865, paj. 124-127.)

Dornskridoù Milin : Kanacuennoù

70. BIROUN HA DESTIN

(Embann a reomp a gevret teir testenn gallek ha
brezhonek dre m'en em sklerijemont an eil hag egile.
Prise de la Grenade a gaver e MVOL 14, hag ivez en
un dornskrid all 80 pajenn 31 X 20, perc'henret bremañ
gant M. Glanndour, leun a gontadennoù bet embannet ul
lod kaer anezho er Marvailher brezounek. N'eus nemet
ur bajenn, an hini gontañ, gant gwerziou: war ar bann
kleiz, Prise de la Grenade; war an eil bann, a-zehou,
Combat d'Ouessant (1778), Keppel.
Heñvel mik eo kentel dornskrid H.G. oush hini aVOL
nemet eo bet skrivet ano D'Estaing en e hed hag en e
reizhskrivadur.)

PRISE DE LA GRENADE

Indépendance de l'Amérique

Cette relation de la prise de la Grenade m'a été
chantée et récitée par Plouzen (paille) vieux canton-
nier employé par la Mairie de Brest. - Il était ori-
ginaire de St Pol de Léon et il m'a dit avoir appris
cette relation dans la prison d'Armoor (Dartmoor)
en Angleterre vers 1812.

Une bonne vicille de 74 ans, née à Brest
et ne sachant pas un mot de français m'a
donné la même relation en breton.

Biron
Bonjour mon camarade, vous venez à propos
mouiller dans cette rade, prenez-y du repos.
Vous aimez la Grenade, c'est une belle fleur.
Si vous êtes malade, respirez-en l'odeur.

D'Est.
J'aurai cette grenade pour mettre à mon bouquet
Vous me faites bravade, ne crains votre caquet;
Je suis français dans l'âme, pour l'honneur de Louis
j'éviterai le blâme aux nobles fleurs de lis.
Officiers de ma flotte, observez bien mes lois
Biron compte sans hôte, il comptera deux fois.
Que par ici travaillent soldats et matelots,
après cette bataille nous aurons du repos.

Biron

Oh ciel ! Quel tintamarre ! horrible bacchanale,
Ma flotte se sépare et le coeur me fait mal,
le tonnerre et la foudre ont tombé à mon bord
à quoi donc me résoudre je voudrais être mort.

D'est.

Qu'on redouble la charge, canonniers, faites feu
l'ennemi prend le large, il nous laisse beau jeu
remportons la victoire dans un dernier effort
Soyons couverts de gloire, feu tribord et babord !

Biron

Un de mes vaisseaux brûle, un autre coule bas,
un troisième recule, je suis dans l'embarras.
Adieu belle Grenade, adieu charmante fleur
Je me vois bien malade puisqu'il faut que je meure.

Un de mes vaisseaux brûle, trois ou quatre sont pris.
Sauvons-nous au plus vite, pour sauver nos débris.
oh ciel ! le mer est teinte du sang de mes soldats
Tout noyé dans la crainte, je suis dans l'embarras.

Adieu belle Grenade, adieu charmante fleur,
Je me vois bien malade, puisqu'il faut que je meure.

vvvvvvvv

(Pa seller tostoc'h ouzh ar pozioù e weler ez int e
gwirionez savet gart gwerzennoù 6 silabenn, eiz anezho
e pep poz.

Ar ganaouenn vrezhonek a zo anezhi 6 gwerzenn dre
boz, peder a 7 silabenn ha diw a 5 silabenn. Ne vezent
ket kanet, gwirhefivel eo, war an hevelep ton.

Festenn vrezhonek Biroun ha Destin a zo tennet eus
MVOL 58, p. 38; sell. ouzh Gwerin niv. 1, p. 5. Drantik
eo ar ganaouenn vrezhonek, diaes avat da ziskleriañ hep
ar ganaouenn-istor e galle.)

BIROUN HA DESTIN

Biroun en deuz c'hoant dansal
da rei da Zestin ar bal
Pa garot, mignoun 'mezhan,
pell amzer zo ho klaskan
pam euz ho kavet
e rinn eur memmet.

Biroun laouen hag ampard
a blant c'houez enn he vombard

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Biroun ha Destin)

ha Destin gant he viniou
a zisplek he jaritellou
ha dioc'h ar muzik
e lamm vel eur bik.

Destin gant he zifoc'hel
a sko 'r Biroun en dra hell.
- Ac'hanta, 'mezhan, Biroun
a gil ez it, va mignoun,
grit ar reverans
da echui ar gadans.

- Kuit ez ann, eme Viroun,
torret eo penn va askourn.
N'euz diaoul en dour binniget
/ker/ gwaz 'ged ar c'houet kounaret
mervel a rafenn
ma pad an abaden.

Biroun trubuilhat ha skuz
da chench roched a red tiz
da zant Kristof ez a buen
da glem euz an abaden
Biken emezhan
ganthan ne zansann

Biroun, klaskit el leac'h all
'C'hont Destin o zo eur paotr fall o a-us: a
war ar mor ha war an douar
heman ne gafet ket he bar
paea reot ouспен
heuzou 'r sounerien.

vvvvvvvv

(An tri foz kentañ a zo e krec'h ar bajenn en ur
stumm diglok. Moarvat en deus Milin lakaet ar ganaouenn
da ganañ meur a wech arsak dont d'un neuz dereet :)

Biroun en deveuz c'hoant dansal
da rei da Zestin ar bal
Pa garot, 'mezhan, va mignoun
pell amzer zo m'ho

rak n'em euz razhoc'h kalz acoun
p'omp en em gavet /neb/
pa n'euz ho kavet
e raimp eur menmet.

Biroun dispoz ha kanfart
a blant c'houez enn he vombar
ha Destein gant he viniou
a zispleg e jarritellou
ha dioc'h ar muzik
e lamm svel eur bik.

Destein gant he ziforc'hel
a sko 'r Biroun en dra hell.
- ac'hanta, emezhan, Biroun
ar gil ez it, va mignoun,
grit ar reverans
mane
/n'eo ket echu/
/nemoc'h ket er/

vvvvvvvvv

(Testenn Keppel amañ war lerc'h a zo hini MVOL 14.
Hen kaout a reomp c'hoazh, evel m'hon eus hen notet
uheloc'h e pajenn gentañ un dornskrid kontadennoù
80 pajenn. N'eus diforc'h ebet a vefe a bouez, nemet
er poz diwezhañ,)

K E P P E L

Bataille navale d'Ouessant 1778 - 27 juillet -

Nous étions en croisière
en esperant Keppel
qui passe en Angleterre
n'attend pas qu'on le hèle.
Et je puis vous répondre
que lui et tout son monde
si nous le rencontrons
qu'il paiera en assurance
notre armement de France
et celui de Toulon.

Le vingt sept de juillet
droit à l'heure du jour

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

nous apercevons Keppel
dessous le vent à nous.
Le commandant fait signe
de nous faire mettre en ligne
préparés au combat.
Sitôt la cloche sonne
le coup d'sifflet se donne
pour faire le branle bas.

Qui a commencé la danse
ce fut le St Esprit.
Plusieurs vaisseaux de France
firent feu sur l'ennemi :
L'Artésien, le Robuste
ensuite le Réfléchi
Le vaisseau la Couronne
ainsi que tout son monde
qui nous servent d'appui.

Le plus beau de la fête
est le comte d'Orveli (d'Orvilliers)
qui a trouvé Keppel
dessous le vent à lui.
Lui lachant sa volée
Keppel dans la fumée
c'est qu'on le voyait plus
sa vergue de misaine
a tombé à la traine
on le croyait perdu.

Monsieur Guichen ensuite
n'en fit pas moins que lui.
Le vaisseau qu'il commande
est la Ville de Paris
il entre en cadence
au milieu de la danse
propose le menmet.
Keppel en défaillance
il refusa la danse
comme un mauvais guerrier.

Qui ° fait la chansonnette + a
est un gabier d'artimon
a bord du Solitaire
couchant dans l'entrepont.
Jurant sur sa conscience
que s'il retourne en France
voir sa chère Nanon
souvent lui fera faire
non comme à un corsaire
un petit rigodon. (1)

(1) En dornskrid Kontadennoù 80 p. e lennomp kement-
mañ evit an diw werzenn diwezhañ :

branle-bas de ses affaires
hale bas son cotillon.

vvvvvvvvv

(Embannet eo bet gant Milin ar c'hanaouennoù-mañ e
Bulletin de la Société Académique de Brest, levrenn
4, Biron ha Destin p. 111-117, Prise de la Grenade
p. 118-120, Keppel, bataille navale d'Ouessant, p.
121-123)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

71. (BOSENN PLOUESKAD)

Plouescadis zo rentet trist
Gant greg eur c'heré a Lochrist
E deuz digasset ar vossen
En eur bossat neut en e barlen.

E Plouescat er blassen varc'hat
E cafet ar yaot da falc'hat
Nement en entré bian dar c'har
da gaç ar c'horffou d'an douar.

Leun an ilis beteg an treuziou
hag ar veret beteg ar muriou
Ret eo benizien ar parc bras
Do lacet oll bian a bras.

E Plouescat né vé quet cavet
Eur paotric da zivcal an dévet
Nement eur pact triyac'h vloaz
Goret ar vossen en é scoaz.

vvvvvvv

(Sell. ouzh Miorcec de Kerdanet, Vies des Saints
de Bretagne, 1837, p. 166, o reif an droidigezh ger
evit ger sus an destenn-mañ.)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

72. FOLGOËT

Ar bevare sul a vis meurs pehini zo présant
Euz a vlavez ar bizéost mil eiz bloaz ha seiz cant,
Eo c'hoarvezet ar malleur en ilis ar Folgoët
Assur criz ve ar galon na deufe da dristat.

Petra a droubl va repos? peseurt squeut a velan
Deuet é creiz an anter noz...! Peseurt cri a glevan ?
Jésus en'tan estlamus a velan anflamet : ° Komp.:un
Me ya, en hano Doué, féteiz sur da velet.

Fonta ra va daculagat, ho muriou beniguet !
Euz o guelet dizolo, gant an tan ruinet
Dedet oc'h, oll dorójou, ho guer a zo stringuet
Ar ploum, ar vein, an ernach war o tro zo poazet.

Pénoz é pad va c'halon da antren en ho ti
Pa ne vélan oc'h imach, allas ! Guerc'hez vari !
Nag hini ho mab Jesus, nag ho mam béniget
Na figur, na tabernacl, na taolen all ebet.

O eston ! O tra estranch ! O caz epouvantable
O° traou sakr, Mab quer Doué, hor zalver adorabl °Komp:
Me lavar an oteriou a vélan oll fraillet ho
Aman é souffr va éné hag é trouble va spered

O estlamou furius ! O flammou didruez
C'houi poa guechall respetet, balamour da zoué
Tri grouaduric santel e fournez Babylon,
Pelec'h éma ar respet a diéfac'h d'hon introu

Mar plij ganec'h accordi, Rouanez an envou,
Eur c'hrac c'hoas d'o servicher m'er gouleñ gant dae
Perac en deuz permittet Doué oll buissant, -lou
Na c'houi guerc'hez ar Folgoët eur berz ken désolant.

Va mab ha va servicher va c'hliant va c'hredit
d'an oll é vé inutil é ouffé den ébet
Ficu en devez alumet an tan goal em ilis
Mes brema mé lavaro dec'h perac e permittis

Doué a lézas guéhall ar prino Nabuzardan
Da billa ha da laquat e ludu hag e tan

hon digentil d'é eureugi
Offrou, gourdrizou, quement-zo
A glascaz evit e zécéo°

° Komp.: devez =
décider

Maez balamour m'en doa grêt lé
Da viret é virginité
En devoué recours d'é armou
D'an orezon ha d'ar yñnou

Digant Doué é réguétaz
Evel eur c'hrac ha faveur vraz
Ma teuze da goll ar guenet
A yoa caos m'oa quer pertupet.

Souden é obténas é c'hrac
Lor e parissas var ar plac
hag an tan a vougas a greñ
e creiz calon ar femellen.

Neuzé oué libr dezan quitat
Euz ar palez da dy é dat
hag gant posn oué anavezet
gant e dut, quement oa chenchet.

Charmant oa clevet Ténénan
Oc'h o c'honsoli eh-unan
hag guelet quer brao digentil
quer countant gant eur c'hlenvet vil

Eun deiz, goudé é orézon
e couézas en eur c'housquet don
hag oué inspiret gant eun El
Da vont da gaout é vestr santel.

Carantec a voa informet
A-berz an Eé euz é glévet
hag eur rémet en devoa grêt
evit é renta yac'h ha nêt

Evel ma songeas touch cunta
D'e voalc'hi ha d'e barea
E glevet à disparissas
hag o lezas en eur joa vraz.

Neuzé en em strinquas d'an daoulin
Dirag ar vagesté divine

Dornskridoù Milin : Kanacuennoù

(Gwerz Sant Tenenan)

Gant sourci da drugarecat
Eun Doué quer fidel ha quer mad

Tenenan a réas a darré
voeu da viret ar chastété
hac évit renonc oren d'ar bet
Bélec en em rentas abret.

Pa édo guir vella en é vro
O prézeg ar feiz tro var dro,
Eun El a zigasas déza
Urs da guitaat da guimiada

Da vont da gondui an denvet
En doa bet Paol gouarnet
En eur c'harter evez a Vreiz
Eleac'h na vam james ar Feiz

Ar zant evit executi
Urz an Eé hob dilibéré
gant bennoz é vestr Carantec
A ambarqus gant daou vélec

Chêtu hi o sevel gouel
Da vont étrésé Breiz-izel
E costez leon é abordsont
hag é rad Brest é antresont

Poulzet ouñt gant eun avel gré
Ractal e rivier Landerné
Quen a arrusont gant o leatre
Dinden Castel Gouélet-forest

D'ar point-se an Darémarkis
A sesolé bras Leonis
Nil gualded a exercent
ha den ganet re esperne(n)t

An dut o chêm enn o zies
Ne doant quez sur euz ho bues
Fisbet a rent a vantiennou
Darn er c'harieu darn er c'hoajou

Forz tud a yoa en em daolet
E coat ar Forest da guzet
hac er c'hastel e laquant guel
Gant aoun na vizont surprenet

Pa velas éta ar santinel
Al lestr o tont eun d'ar c'hastel
E c'havertissaz a bouez penn
Eur sant zo erru d'on difenn.

Ar c'habiten eveuz ar c'hard
Gant e oll soudardet hep tard
A grias " Va bennoz en heur
Ma teu deomp eul liberateur ".

Pa oa disquennet Thénénan
O c'honsolas quitibunan,
O prometti a berz Doué
Dioc'h pep seurt droug o difennché

An dut queiz, gant sourci divoal
ho c'horf, ho madou diouz pep goal
o doa lezet en abandon
Exercis ar Religion

Ar zant evit comodité
Ann offic ha servich Doué
Diou ilis a vatissas prest
Unan e pep penn ar forest

Ilis ar forest oué ar guenta
A gommenças da vatissa
Goudé larcoc'h, en douar braz,
Ilis Plabennec a Pontaz.

En Daou blac-ma é préségué
D'ar boble ohristen comsou Doué
hac é vagué o eniou
Dre voyen ar sacramanchou

E creiz étre an diou Ilis,
E savaz c'hoaz eun édifis
Eur c'hré evit diguemeret
An dut paour mar ranchent tec'het

E dy a vatissas enna
Gant chapel da oferenna

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Gwerz Sant Tenenan)

hac e etablissaz ouzpen
eul lez da varn ha da guelen.

Ar varvaret, leun a arrach
A gontimé ober ravesch
An oll ilizou à billent
ha netra sacr na respetent

Ar zant, quenta ma cléé ar brut
E tidostéont var zu é dut
En em lacas prest é péden
hac e oll dut é pinigen

Eun digentil a nopla goat
Gant armou cré biniguet mat,
A roas dezo da gabiten
Evit ho difen hag ho ren

Ar c'habiten-man gant prez braz
E Plabennec a vatissaz
eun dourel rount gant é avis,
Evit recours madou an Ilis.

N'oa quet gallet c'hoaz sevel dor
Evit serrà var an temsor
Na zigargas ar barbaret
Goaz evit blezi arraget

Ar c'habiten, pa o guelas
En e dour en em ranfermas
Gant eur goz rot e deffaut guell
E stanquas cré dor é gastel

Goudé m'o devoa e pep guis
Clasquet evelen pilla en Ilis
En em doljont da glasq antren
En é dour var ar c'habiten

Mez Doué roué an arméou
A selacous ar pedénnou
A réss é les quelen d'an heur
Ar zant gant e vrassa ferveur

Fa édont o clasq forcy an or
Evit antren var an tenzor
Eparissas en o c'hichen
Eun armé vraz a Gristenien

Var an tour e velsont ouzpen
Eur c'havalier var eur marc'h guen
O rei courach d'e soudardet
hag eur spount bras d'ar barbaret

Souden é quémersont an tec'h
hep ober arret é nep leoc'h
ha pelloc'h ar raq miliguet
Var douar Léon né oué guélet

An Autronez incontinant
A drugarequéas oll ar zant
Da veza delivret ar vro
Dicouz tud quer eriz ha quer garo

O rei da Ilis Plabennec
Gant eur galon anaoudec
Douarou hag heritachou
Guiryou caer ha privilégeou

Eur seurt flambo né dlyé quet
ohom dindan ar boezel cuzet
Léquet voa var ar c'hantolor
A Ilis Leon gant peb enor

Dré ma zoa partout énorez
Sant Ténénan a voa choazet
A vouez an Ilis hag ar bopl
Goude sant Goulc'hen da escop

E guenta sourci oué sevel
An templou, ar plaçon santel
O dévoa an Danemarkis
Pillet, ruinet é pep guis

Da peb parez é roas timat
Pastoret ha béléyen vad
Da sicour cundui an devet
En-dea dindan cont quéméret

Gresquet ma oa e zignité
E vertuz a gresquas ivé

Donskridoù Milin : Kanaouennoù

(Gwerz Sant Ténénan)

Béteg ober miraclou braz
ha quent, ha goude ma varvaz

Quer patiant° voé anavézet ° Kompr. : patant
E santélez, ma é quéméret
Da zant en escopti Léon
hag é Plabennec da batron

Ar c'huezevet a c'houéré
An deiz ma zéas dirac Doué
E reux é gouel hac é ofic
é calandrié Leonnis

Pa e bet hon tad hac or pastor
Célebramp e c'houel gant énor
hag imitomp e vertuchou
Ma veritimp e souffrangou.

vvvvvvv

74. SOUNN ANN ARC'HANT PAPER

1. Digorit, ma mignonet,
franka ma zeo posubl
ho tiskouarn da glevet
gwirionesiou terrubl
Var zujet al lezennou
ivantet gant ar stadou
evid hor ru, ru
evid hor ri, ri
evid hor, evid hi
evid hor rivina
Dre galz a finesa.

2. Sitoyanet direzon,
Na vezit ket ken dall
da lakat enn ho kalon
ha memez da zonzal
e ven o klask ho trompla
rak gwelet a rit dija
meur a gant, kant, kant,
meur a vil, mil, mil
meur a gant, meur a vil
meur a gant mil gristen
o vervel gant anken.

3. Ann taillou a zo kresket
ouspenn euz ann hanter
ann arc'hant disparisset,
Serten, e ber amzer,
Biskoaz ne oue gwelet
mui a beorien dre ar bed,
mez dimi, mi, mi,
mez dimu, mu, mu,
mez dimi, mez dimu
mez diminuet eo
ann traou da rei dez-ho

4. Ar paper a zo brema
Komun braz er c'harter
E Paris var a glevan
n'heaner da ober

a bep sort assignadou
Mez allaz! allaz! allaz!
Mez siwaz! siwaz! siwaz!
Mez allaz! mez siwaz!
Mez siwaz ann danjer
a heul ann arc'hant paper!

5. Rostet oll eo ar guden
gant ar sitoyanet,
penaoz gallout dont a benn
penaoz 'veo dibunet ?
Abarz fin an abaden
bankerout a raint serten
ia da, da, da, ia zur, sur, sur;
ia da, ia zur; ia zur hep dale
e velot kement-se !!

- great gant ann nemahen -

vvvvvvvvv

Dornskridoù Milin : Kanacuennoù

75. RUMADELLIK GUE

(E kern dehoù ar fol
enn e lenner : Great
gant n'oun ket piou.

1. Eunn ozac'h euz ar guer-ma } bis
a zo eat da bardona
da zantez Anna Vened
da bedi Doue ma varvo he c'hreg
ann aillon! ann aillon!

2. Pa deuz d'ar gueur a bardona
edo he c'hreg ho tibuna
Itron Varia 'druez
ak ato 'maout e bues
aillonez! aillonez!

3. Itron Varia 'r c'hraz
peseurt mall ac'h euz d'am c'has
brasa mall ac'h euz d'am c'has
eo da gaout eunn all em plas
mil fripon! mil fripon!

4. Ann ozac'h eunn deiz a oue
da di ar c'hure a rede;
- acoutrou kure, me ho ped
deuit da noui va grek
zo dare, 'zo dare da vervel!

5. Pa zebaz ar c'hure enn ti
edo'r c'hrek o tijuni
gant-hi eur skudellad-iod
daouliardad leaz ribod
ar bitouil! ar bitouil!

6. Ann ozac'h eunn deiz a oue
da di ar c'hloc'heur a rede:
- acoutrou kloc'heur, me ho ped
sounit kaon da va grek
'zo dare, 'zo dare da vervel!

7. Sonet kaon, toulet ar bez
hak ar c'hrac'hik ne varv ket
hag he goaz d'ar vered
hep skuil daelou e deus kaset,
ar c'hrac'hik! ar c'hrac'hik!

76. BREZONEK EURIOU, BREZONEK ACOTROU

N'ouzon perak eo deut ar c'hiz
ma klask pep den mont da vourc'hiz.
Kenn em dillat, kenn er c'homsou
e c'hoantaer beza acrou
enn oll guisioù e zeuz abek
men a gaf zoken er prezek
rak ar gounnar da c'hallegat
a sklabez ar brezonek mad.

Me glask ar penn euz eur seurt guiz
a blij kement d'ar iaouankiz.
rag ar re goz divar ar meaz
a lavar c'hoaz brezonek freaz
koulz a ma ra mignonet Breiz
a skriv evid breuriez ar feiz.
hoguen etouez ar re iaouank
ar re zic'hallek n'int ket stank.

Me 'c'houlen 'ta petra ra tro
da beurgas brezonek ar vro.
Meur a dra 'zo, mar be amzer
d'ho lakaat oll var baper
Ia, meur a rum 'zo da damal
Klevet a rear brezonek fall
gant kement 'zo a iaouankiz
o c'harlipat e ti'r bourc'hiz.

Ha dreist oll gant ar merc'het-se
a gav mad ho banne kafe
O tarempred ar vourc'hizez
e teskont forz guerion nevez,
sklabez gallek, kamanbreou
ha n'int ket great dioc'h ho guenou :
- " En em retirat var ann heur,
etoufi 'ran gant ar chaleur ". -
Eme hunan ha brema bloaz
ne wie ket eur guer gallek c'hoaz.
Ma vije bet ha guenou iac'h
e dije lavaret ar plac'h
" en em dennit, list frank ann or
miga 'ran ama gant ar c'hor ".
Abaoue m'ama var dro kear

ne c'houzaon mui brezonek sklear.
gant he c'haosiou e laka tron
mont a rank ive var an ton
dioc'h ma vel gant ar strinkellou
'zo var ho fenn frizillonou
par enn oll da zimezelled
ma ne zantdent c'hoaz ar mogued.

Me a oar c'hoaz pere a vez
o tigaz brezonek névez :
ar zoudarded enn ho distro
a vac'hagn brezonek ar vro.
evit beza lakeat gwechek°
e c'hallegant e brezonek.

° Komp.: gouiziek

Brezonek, gallek, touez e touez,
livirit din pebez lastez !
ha gouskoude setu heno
prezeguerien var ho meno !
Ia, c'hwi lavar, prezeguerien,
Ma na vijent koz fouguerien . -

Neket eta ar presbytal
a ro ann oll vrezonek fall.
e pep micher, e pep stad
e koller ar brezonek mad.
mez ar re wasa, enn eur guer
eo ar re her laz var baper;
Ho fluenn bilimuz a ro
d'ar brezonek taol ar mazo.

Netra na deo kerkoulz rannet
evel ma zeo bet ar spered.
er rannou all e kaver kem
a ro aliez tro da glem.
ar spered 'zo ingalet mad :
netra da denna, da lakad
ne deuz enn deun hini ker zot
na ve lacuenik gant he lod.

hak hennez eo ar penn abek
ma skriver kalz a vrezonek,
brezonek briz ! brezonek treuz !
brezonek mad da ober heuz !
rak me lavar hep troidel
Kemesk guerieu kenn dishevel
a ro sonj a voued dislonket
gant ar stonok nanter gozet.

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Brezonek eurieu, Brezonek acoutrou)

Klevit va ioul p'emaon
daoust a perak ho defe aon
ar re a skriv d'ar vretonet
da veza gantho ententet ?...
E leac'h latin ha koz c'hallek
perak ne lakeont brezonek,
brezonek flam dioc'h m'eo ar c'hiz
gant ar re goz euz hor broiz.
Kement-se a zo eun dra eaz
d'ar re 'zo ganet var ar meaz.
Pa c'hallegant hep eunn eurieu
neuze leal e troont ho guenou;
e guiz pa ve ar brezonek
eo a rofe skwer d'ar gallek;
hag ho brezonek var baper
dioc'h ar gallek a guemer skwer.
Nep a gemesk ann daou brezek,
ne oar na gallek na brezonek.
rsk n'en em c'hreont, pa lavaran,
mui gued ann dour hag ann tan.

Kalz a zo a gav eunn henor
gallou prezek evel eul leor,
hoguen ne dalont tam
evid deski brezonek flam.
Sonjal a rit ez int brezonek
ha beac'h dez-ho beza gallek
ha gouskoude arabad 've
ober anez-ho re a fae.
Mar deuz enn-ho da abegui
e zeuz ive kalz da veuli
Ne c'hoarzan ket, bez'int tracu
hag a ra vad e kenver gaou.
Me hane tud hag a zo gwest
d'ober ho mare'hat gant tud Brest
- me lavar tud divar ar meaz, -
hag a zo gwest da versa leaz, -
gwerza viou ha gwerza peket,
gant ar guerieu ho deuz desket
var al leorieu a oa ann dro
o skuill gallek dre ar vro
ha gant amzer var boez ho lenn

e teufemp oll da vourc'hizien.

Ouspenn a so : ar re ho gra
a c'hounit gantho peadra
hag hep terri kalz ho fennou
da greski ho aluzennou.
hoguen ato e lavaran
n'euz ket enn-ho brezonek glan.
Me ne velan var al leoriou
nemet brezonek briz-acoutrou
ha mar kirit din-me kredi
neket ar re bet er studi
paotret skol, rederien kear
a lavar brezonek sklear,
mez ar re ho deuz d'ar zuliou
eur chapeled eleac'h euriou.
Gallek acoutrou, brezonek kouer
a zo mad da guemeret da skwer.
Gallek kouer, brezonek acoutrou
n'int mad nemet da verza viou.
Decust m'euz acoutrouien gouskoude
a c'hoar brezonek ive
tud a lignez, stard er feiz,
a wenn dez-ho karet Breiz.

Klevit eta pere 'ro tro
da laza brezonek ar vro.
Soudarded bet, ar pennou touz,
briz-vourc'hizien, merc'hed lipouz
kouenhet mad ha livet fall;
ne gredan hervel ar re all.
- ho c'harakter ha pa na ve ken
a vir ouzin na hanvan den.-
ar re ze gant ho c'hoz gallek
eo a gaillar ar brezonek;
ar re ze eo a gav honor
gallout komza evel eul leor.

Hoguen, Breiziz, etrezomp-oll,
setu ama petra hor c'holl :
kement-so var skritur moull
ar pez na dal eul liard toull
ha pa ve paour keit ha paour
ni er c'hemer evid sour.
ha mad eo beza direuz° ° Komp. : Direvus
henn hent-se eo beza euruz. (di-refus)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Brezonek euriou, Brezonek acoutrou)

ne roer ket d'ann den he ziviz
e leac'h koz brazet, fleur-gwiniz. -

Mad e ve din-me rei peoc'h;
gouskoude e livirin deoc'h;
ann traou ha n'ho gouzanvan ket.
n'oun ket laouen ouz ar boen dent,
ouz ar rem nag ar goent,
oc'h ann naon nak oc'h al laou
nak oc'h brezonek ann euriaou.

V. Roudaut ptre

Great emez-ha, eunn nozvez ous sklerijen al loar.
Ce fragment était accompagné de personnalité fla-
grantes et de parodies mordantes que l'auteur a
détruites.- par charité.-

vvvvvvvvvvv

(Diwarbenn Visant Roudaut, sell. ouzh Istor Ienn-
egezh vrezhonek an amzer-vremañ, gant Abeozen, p.
94, niv. 144.)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

77. KLEM EUR BARZIK GWEZEL PE BIAN

1. Me 'zo eul labousik dister
ta lilik, ta la la,
Me 'zo eul labousik dister,
ann oll a ro din preder.

2. Mez ma sar ann oll ho bek
ta lilik, ta ...
Mez ma sar ann oll ho bek
Me 'gano ar brezonek.

3. Rak e brezonek dreist pep tra
e karren nos-deiz kana.

4. Var gwein ann abl ann alc'hweder
a ro din re a breder.

5. Ann eostik var he vod kelvez
a ra din koll va mouez.

6. P'e deuz glac'har ann durzunel,
va glac'har a rank tevel.

7. Re zous eo din moustrouz ar waz,
Kurun, trous-mor 'zo re vraz.

8. Mez al laouenan, boc'hruzik,
'gan brao pa dav an eostik.

9. hoguen brema ebarz e Breiz
dibaot eostik a ra he neiz.

10. hag ann env^o a gan brezonek ° Komp. : evn
a guemer sunn ton gallek.

11. Laboused arvor, argoat
oll é tavont er c'head.

12. Rak-se ma sar ann oll ho bek
Me geno ar brezonek.

----- Sounik hep hano.

Dornskridoù milin : Kanaouennoù

78. KIMIAD EUR C'HERNEVOD D'HE VRO

1. Ann diveza iouaden
n'em goll war ar mene
adeo 'ta kanaouen
euz bro kez a guerne.
adeo kaera Iliz
a Guepper Kaourintin
adeo da iaouankiz
adeo da c'hoarzin.

Diskan
allo, allo; allo, allo,
adeo da iaouankiz
na meuz mui da c'hoarzin.

2. C'hui mignonezet devod
euz a barrez Ergue
da 'ti Itron Kerzevod,
c'hui yalo adarre,
da lakat ho koulaouen° °+M :lakeit eur c'houlouen
'tal ann aoter heno,
ha lavaret eur beden
evid potret ho pro. -- Allo, allo

3. Euz palud Santez Anna,
euz e grec'hennou trez,
ne velet mui pesketa
e mor douarnenez,
na gourin e Sant Kadou
na redet e Kerahez
na dansal d'ar biniou
barz el leuriou nevez.

4. Deuz Santez Anna Vened
ne teufomp mui en dro.
gant hor c'hroasiou trezennet
euz ar c'haera kolo,
ne yafomp mui assamblez
da ziskwez d'oll Breiz;
hor rubanou Sant Silvestr
Kernevodet hardis.

° Komp.: Breizis

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

5. Kenavo da Rumengol
Kenavo d'ar Folgoat
Kenavo da Sant Pol
Kenavo d'ar bech-vad
d'Itron Varia Kleden,
d'ann aotrou Sant Urlo,
ha d'ann Aotrou Sant Ujen
ha d'ann oll pardonio.

6. Red eo eta partial
evid mont d'ann Alger
imutil eo d'omp sonjel
distro morse d'ar guer,
rak hervez prophetezou
er blavez daou ugent
gant brezel ha klevejou
ar bed a chench penn.

7. Eunn dra deu d'am c'honsoli,
rak me a meuz klevet
'lec'h ma yaon da gombati
n'euz 'met morianed
ho laza neket pec'het
rak n'int ket kristenien
gwaz int eguet Sacouzounet
hor gwal adversourien. ---

vvvvvvvv

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

79. SOUN PERSON SITOYAN KERNILIZ

1. Perak ne rear soun ebet
d'ann touer Rosillo - bis -
daoust hak hen 've respetet
palamour d'he varo ?

Kerisniliz, ho person } diskan.
a glefe kacout eur zon. }

2. Na vezit ket souezet
mar deo nasional,
e pep amzer ne deo bet
nemet eunn oristal.

3. Eunn den eo ann urduilla
hag eur pez divalo,
ne veler gaeach anez-ha
na vez hir he varo.

4. hed ann deiz e vez kousket
hak enn noz e tinun
stard eo dez-ha chench roched
eur veach bep c'houeac'h sizun !

5. Gouskoude dirak ann oll
teir gaeach enn deuz touet
hag abaoue eo sitoyn
hevel eur posedet.

6. Ann te Deum en deus kanet
henn he brosesion
d'eur vezen nevez plantet,
Doue ann Nasion.

7. N'hen devoa sonj a zroug ebet,
emdra edo heno,
tanfoeltr remorz n'hen doa
kenn a doa enn distro.

8. Em es douet, emez-ha
e meuz great frankik,
rak n'eo ket oll kement-ma
tout a feat katholik.

9. Lez da skrupuliou vean,
Mar doude gwir gristen,
te n'he c'heuz ket kalz a boan
evid beza payen.

10. O chench eskop oud deuet
da veza chismatik,
ha renonset d'ann Iliz,
chetu te heritik.

11. Eul loden a Blouguerne
ouz he barrez staguët
ha lod all a Vikelle
oll enn deuz kemeret.

12. Revuz a ra enterri
enn douar benniguet
ha kement-se var zigarez
ma zoant istokraded.

13. Rezon enn deuz ar person
eme dud he barrez,
pa zint bet kenn direzon
d'her c'has d'ar stal a gostez.

14. Kenn touellet int gant-ha
n'her c'huitafent biken,
mar kuitaont anez-ha
ne zistroit birviken.

15. Er barrez oa eur seurik°
p'edo klanv var he gwelc,
gant eur beleg katholik
a goeseaz neuze.

° +M : seurik mont
a reot er zon
kerkouz hag ho
person.

16. reseo he sakramanchou
a reaz oll digant-ha.
D'abenn eunn nebeut deisiou
e teuz da barea.

17. Goud' eur c'hlenved pa zaveur
e c'herru chenchamant
ha dre natur penn ar seur,
a zo skan ha variant.

18. Va resevit adarre
va zadik keaz emizi,

Dernskridoù Milin : Kanaouennoù

(Soun person sitoyan Kerniliz)

rak pa ris-me kement se
me yoa oc'h alteri.

19. Me c'hwie 'r vad va c'hoarik soeur
n'her greac'h ket a galon,
rak me a zo divinour
eme ann acoutrou Person.

20. Abaoue 'tivin ato
kement enn deuz klevet
hag ar seurik 'so ive
Sitoyanez pomet.

21. Setu dar° euz ar vuez ° Komp. : darn
euz a berson Kerniliz,
ha darn a follentez
euz he barresioniz.

22. hama, ne deuz anez-ho
sur nemed eul loden,
ma lakaen oll ann ezo
ne firisen biken. ---

Rak-se me a finis fa zon
adeo, acoutrou person ! ---

----- N. Laot ptre

vvvvvvvv

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

80. AR SPILHEN

1. Ia, gant eul lomik gwin gwenn
betek hanter va gweren,
var bek eur spilhen e rafenn
eur zon keit hak eur gwalen
Chetu va lomik gwin eved
chetu va zon komanset.

2. C'houi oll pere a ra spilhou
hak ho renk ha gouchadou
c'hui oll pere dre ar foerieu
ha ren, ha verz, ha brenn spilhou,
Sikour, ... c'hoant a zo e rafenn
eur zon var bek eur spilhen.

3. pourmenit dre ann oll broiou
e pep leac'h euz pilhou° Komp. : spilhou
Spilhou acur, spilhou arc'hant,
Spilhou var alc'hous livet koant,
ha spilhou braz ha spilhou kreenn,
spilhou du, spilhou melen.

4. E pep stad hak e pep amzer
ar spilhou 'zo neseser,
d'ar varkizez, d'ar rouarez,
d'ar baourez keaz artizanez
enn noz kerkoulz hak enn deiz,
her gosni, her iacuankiz.

5. Pa za Jannedik d'ann dansou
raktel e klask he spilhou,
enn he c'houef e laka peder,
ha teir enn he mouchouer,
enn he briniden e laka
spilhou, spilhou hep kounta.

6. A vechou oll labour ann den
a zepand dioud eur spilhen
enn ho taouarn pa vez eunn dran
e karfac'h he lamet souden
gant petra e lamot eun dran
nemet gant bek eur spilhen.

7. Karguet ar c'hornad ha taned
mar toum chetu c'hui nec'hed
ma ne ro avel ho piben
e chachit warnizi e ven
petra ho lamo a anken
nemed beguik eur spilen.

8. Eur charcter enn eur grec'hen
pe skoliet enn eur voulejen
gant petra en em zikouro
na gant petra ec'h avanso
hag he guezek hag he oten
nemet gant bek eur spilen.

9. Deac'h e veliz eur buguel
o klask chaokat biguerniel,
Paotrik, del; kemer eur spilen,
ha goude-se gra evel-hen.
holla! eme ar paotr loun,
vive beguik ho spilen !

10. Na glaskit ket taboulinou
da zevel paotredigou
na da zevel skolaerien,
chetu ama ar gwir voyen,
plantit sioul enn ho fesken
beguik, beguik eur spilen.

11. Eunn den o vont da besketa
a ve fae braz gant-ha
klask eur fuzuil pe eur zabren,
petra a glasko-'ta va den ?
eur prenvik pe eur gueillenen
laket var bek eur spilen.

12. Mar chom gant ann dud a visiou
ho buez hag ho madou
a guement-se int dleourien
alies da vek eur spilen
a chetu ama ar breuven
vive beguik va spilen !

13. Enn noz ataket ti eunn den
e kemer eur bistolen
Chat: stouet eo toul ann oaled
hen distouva eta 'zo red
biken er meaz ne da he denn
nemed gant bek eur spilhen.

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

(Ar spilhen)

14. Eur veac'h^om'hen deuz gant eur spilhen ° komp.:
distouvet toul ar c'hreunen ur wech
ec'h avans hardi, hak e tenn...
al laeron spontet en em denn
he vuez 'ta hak he voyen
a dle da vek eur spilhen.

15. Evelse ne veler archer
fuzuiller na kanolier
n'ho defe stak gant eur chaden
oud ho habijou eur spilhen
hag eunn arme a gant mil den
a c'houlenn kant mil spilhen.

16. Ann nadoz a zo demezel
ganed a lignez huel
c'hoant he defe da lavaret
e zec kar tost d'ar Vourbonet
he gouskoude e rank goulen
sikour oud bek eur spilen.

17. Al labourer, ar pinvidik
ann artizan reuzeudik
ar jeneral er c'hombajou
ar roue e penn he stadou
e pep afer e klask pap den
tenna beguik he spilhen.

18. Eur c'halvez a raio eur c'har
eur c'hillorou, eunn alar,
mez evid ober eur spilhen
e zec red kaout tri zen
meur a hini a zreb bara
ne c'houzont ket ann dra-ma.

19. munan a daill hed arspilhen
he eun hak he c'hempenn
gant neud laitou enn dro d'he fenn
eunn all a ra eur gurunen
eunn all oud eur meaz higolen
a lem beguik ar spilhen.

20. Evelse en em zivuzen
o rima var eur spilhen
bek e deuz, gwir eo, va spilen,
Mez na biko den birviken
vive ! eta evit bikern
vive ! beguik va spilhen.

Mr le Roux ptre

vvvvvvv

(Erwan-Mari ar Rouz a zo bet ganet d'an 29 a viz
kerdu 1760 e Sant Tegoneg; beleg d'ar 24 a viz gwen-
golo 1785, e voe anvet da berson e Komana d'ar 14
a viz eost 1789. E-pad an Dispac'h e klaskas repu
e Jersey hag e Bro-Spagn. Distroet er vro gant ar
C'honkordad e teu endro e Komana. Goude bezañ bet
person Plouzevede e vo rener Sant Jozeb e Kastell-
Paol-Roet e zilez gantañ d'an 19 a viz gouere 1836
e varvo e Sant Joseb d'an 23 a viz meurzh 1837.
Douaret eo bet e Sant Tegoneg. Hiniennoù all eus e
rimadelloù a zo en dornskridoù ledan e Montroulez.)

Dornskridoù Milin : Kanaouennoù

81. SOUN AR PENN-TARGAZ

(War bajenn gentañ an dornskrid e lenner: -1861-
Eur skrid great divar benn ar choaz euz eur c'hannad
enn amzer Louiz Philipp, roue ar Fransizien.

En ur skritur disheñvel ha sklaeroc'h, war-du traon
ar bajenn : à M.G. Milin)

Ah! douguit kaon, dom Laz-he-gaz
ema marv-mik ho penn-targaz !
hoguen klevit, va Breizadet,
Klevit pennoz eo bet lazet.

1.

Eur c'has a ioa, eur c'has dispar,
mar boue nikun var ann douar;
eur c'has seven, eur c'has a lez,
henor ha gloar he vam-gazez;
eul logotaer gwest ha luban
mar deus biskoas bet eunn hunan.
Da glask logod m'en em leka
enn he gaera bepred ez ea.
Kribellik c'hlanz dres var he benn
ha var he gusin eur zae rous-venn,
eur begad mel oc'h he vourrou
eunn tam aman oc'h he c'hinou,
he skrivellou propik pleguet
hag he skilfou kloz-kloz paket.
hag e rode tuma tuhont
he lost er vant, skarn ha dispont;
enn eur ober fors siboudik
kenn drant, ker mistr hag eur goantik
enn eur zourrat a dachadou
divar he buch he bedennou.

2.

Logod razet enn hor bro-Vreiz
dre ma c'hanont 'zo leun a feiz.
hor c'has 'so bet enn ho speret
hir-hir amzer, eur bris-profet;
hag e kredent e racha prest

burzudou bras, kement a Brest.
hoguen, siwaz ! he vurzudou
'zo bet teuzet oll e markou.

3.

A bellik so, dom Laz-he-gaz
a ro he dam d'hor penn-targaz
ha gant abek e guirionez
pa dal dezhan he larguentez. ---
--- Dom Laz-he-gaz, kannadik Breiz
evid doare 'zo den aleiz.

Paris, heteur, he drabasou
ne dint ket pred d'he gof aoutrou.
ha c'hoant enn deus ann denik mad
c'hoas e Kemper da drapasat.
Var guement-se petra zonjit
logod, razet, en em glevit
ha d'hor penn kear oll diredit.

Enn hent kercent e kerz razik
ha logoden d'ar piltrotik.
Ar c'has e kear zo var evez
digor he skrin, enn ioul barvez :
" Hopp! emez-han, braoa freskat !
" Evid ober eur zenkennat !
" Bremaik, la!la! logodennou,
" me ho pako a zruilladou !
" Kaer ho pezo, razet, guic'hal,
" me raio deoc'h hirio dansal ! ---

--- Kaoz all a reot ember, targas,
pa ziguezo varnoc'h ar vaz.
Ann nep a gont hep he hostis
a gont diou veach hag en deus miz.
Falla eo guersa croc'hen loen gouez
endra 'ma c'hoaz er c'hoad e buez. ---
--- Brema, ser plij, logod, razet,
ha c'hui, targas, bezit goazet.
Gant ar mare, divezatoc'h,
me roic deoc'h ho renk kentoc'h.

4.

Tud ann Arvor n'int ket kousket
Tud ar menez n'int mui drellet.
Pa ra ieued brezel d'ho feiz
ne garont ket beza ker meiz.
Henor ho breiz a brizont c'hoaz
kerkouls pep grek evel he goaz.

- Kouer d'ar c'hannad -

Var an traou-ze, c'hui tam kannad,
a zo, hep mar, eul lez-breizad.
Ni kouerien, ho kav re zaoc,
hag eur gall paour, ma na doc'h faoz.
d'ho Pritchard ker, gant he zaocnek
ne roomp ket, ni, pris eur guennek.
C'hui stlapp ann sour oc'h ar gailien
ha ni 'lavar : torrit he benn. ---
--- Ne blij d'hor bro na muntreuz,
na plac'h boule'het, nak aoultrerez,
e nep amzer, ar seurt merc'het
n'int bet, na vint hor zenteset.
Ni gred int mad da voued ar grouk,
c'hui ho zamfe, c'hui, var ho chouk.
--- Nag ann abek d'ar Jezuisted
ma rit brezel ann Drouk-spered ? ---

- Ar c'hannad -

--- Ar Jezuisted !!! ann diaoulou !
ra vint beuzet enn oll boullou !
ra vint mouguet, ra vint skourret !
ar bleizi kuz, al lern teuzet !
oh! ar vosen ! n'eus var ho lere'h
nemet trous, freus, kann hep beberc'h.

- Kouer -

--- Oh! Kannad paour, lskit evel
na gasafac'h ar virionez !
na ve ho sae gros ha dispied
ann oll bes fall er Jezuisted.
na veac'h spountet gant ho zekou
er c'his pa vent loj ann anka.
na rofe deoc'h ha skrij hag heus
ho hanc ken evel sunn teuz.

hoguen bezomp hep digarez,
 bezomp guirion hep lenteguez.
 --- Ar Jezuisted a heskiner
 dre ma pleustront var ho dever,
 dre ma pedont enn noz, enn deiz
 evid ann dud n'ho deus tam feiz
 dre ma stardont var he haelou
 eur bed a ia var he c'hinou.
 enn heur ma zaent da druillennou
 e vent meulet enn oll iezou.
 Karent ar guin hag ar merc'het
 ha c'hui laro : gwella paotred !

--- Ac'hanta... mes tanomp hor c'horn
 kent furcha ken enn hor c'helorn. ---

--- Mad; mar kirit, brema, kannad,
 ni varvaillo c'hoaz eur pennad :
 e serr hon tan hag hor mogued
 hor bo fors traou da lavaret.

5.

Oh; ar burzud enn oll broiou !
 Breiziz 'so troet oc'h ar skolioù !
 ral e karont ho brezonek
 hep ober fae var ho kallek.
 braz ha bian hep marc'hata
 e teskont lenn, skriva, konta ...
 evid gounit ar baredoz
 e teskfent saoz ha deiz ha noz.
 n'oc'h eus skiant na lakafent
 enn ho fenn mar c'hoantafent.
 Kouls ha galled, a dreus ha hed,
 n'hon eus ni ket e Breiz spered ?
 Mez mar deo mad beza desked,
 beza kristen a zo red.
 Re guer e zint ar skianchou
 a vez prenet dre bec'hejou.
 ha treki feiz oc'h gwecheguez ?
 ato 'zo bet eur follentez.
 hoguen, kannad, enn hon amzer,
 d'hor bugale petra 'zesker ?
 Mar deo ker puill ann doktoret,
 ha lemmoc'h eo drem ar speret ?
 ar skol a goust iac'h ha kempenn
 hag ar baotred a jom ezen;
 evid oll vad euz ar skolioù

° Komp. : gouizie-
 gezh

a stlej d'ho c'hear eur bern gueriou,
 gueriou dibenn, gueriou dilost,
 stlapet a bell er vro dre ar post.
 Ma na vije ken drouk, va Doue !
 ni larje c'hoaz, mil bennoz Doue !
 Mez e kalon hor skolserien
 e wideler mil wall c'hrizien? --- ° komp. : gwriazienn
 --- Pa za d'ar skol eur c'hrouadur
 enn oll d'ann oll e vezo fur.
 mes deportit hag hen gwelot
 teuzet prestik he lakipot,
 nag a vilim, nag a reusiu,
 a red dre 'r vro gant hor skolioù !
 hor skolioù bras ken enkartet
 gant tud a dro oc'hpenn reizet,
 nag a galken divarn, dibenn,
 a durniont deomp enn eunn dro grenn.
 da bemzek vloaz int tud abez
 Kanfartet tre, paotred divez,
 na zellont ken oc'h ho mamou,
 paotred dizent oc'h ho zadou,
 a zisprij mestr, a zisprij roue,
 a c'huitella hep spont var Zoue !
 ha ma na vez frank ho roll
 a venno c'houeza tan var ann oll.
 penaoz miret na vent direiz
 mar dint skoliet gant tud difeiz ?
 na zafent trum da ziaoulou
 mar dint savet e bordellou.
 --- oh ! Kannadik, evid doare,
 gant mal c'hoarzin c'hui 'zo dare ?
 mez ma na blij hor c'homzou deoc'h
 komzit d'ho tro ha ni roi peoc'h.

- Ar C'hannad -

Pa zeo ker fall hor skol, Breiziz,
 dalc'hit er gueser ho iaouankiz,
 na ziskuezit eviziken
 d'ho pugale mp lizeren,
 grit anez-ho chatal kornek
 ha dalc'hit-ho gant ho kezek
 evid ober c'hoaz kempennoc'h
 kraouit-ho kles e loj he see'h.
 bourrit ho c'hof a batataz,
 a vleud, a vrenn, hag a bannz.
 eunn bevelep magadurez
 ho c'hargo reud a zantelez.

Pe vern al lenn hag ar skriva
da dud ganet evid skrapa ?
va bennoz deoc'h, koueriated,
ha ra vezot ato loened.

- Kouer -

Bennoz ive d'hor c'hannadik
bennoz d'he deod ker sevenik.
hoguen, aoutrou, daoust d'ho flemou
ni gounto deoc'h hon abegou. ---
--- Ni garre kals dre drugarez
rei d'hor paotred deskadurez
rag c'hoant hon eus e vent e tro
da gaout ho buez ebars er vro
ha gouskoude ma n'ho deskomp
e vint tud bourd gwaz evidomp.
E Frans brema n'eus dor digor
nemet d'ann den a zo doktor,
hep eunn diplom ne deur netra
ha gant diplom ez or pep tra
ann nep na deo gwir diplomet
a zo darzot hag hen desket.
hag eur c'hezik gant he ziplom
zo den da vont bezet da Rom.
eunn tam diplom a c'houez d'ar red
e kof pep iann pep seurt speret.
speret evit beza drammour
par d'ann ankou bepred kargour,
spered evit kas hep pec'het
d'ar bez ann dud a glask iec'hed,
spered evit reizha breujou
a denn d'ar ia(l)c'h ken brao chenchou,
speret evid beza noter
pe laer re frank da viliner,
speret evid deski saoznek
e iez latin de Fanch Kornek
eunn diplomik ha bern arc'hant
sur a rofe d'ar zacut skiant.---
--- Nak e peleac'h e vez kavet
ar paper-se ker binniguet ?

- Eur map da gouer nevez diplomet
ha chomet evelate kristen. -
E skoliou kaer ann doktoret

a blij kement d'hor c'hannaded
ho deuz ruban, ha bak kroasiou
kouls ha paotret ar brezeilou,
a vez gant-ho da zeiz banvez
var ho bruched bodik palmez.
er skoliou-se guir vuzudou
ema mamen ann oll vadou
ema gorroet, - ha gant evez,-
alc'hoez-digor ar gwisiegeuz;
- eunn alc'hoez koant, eunn alc'hoez acour
e skuill danvez var mil zen paour; -
ema berniet ann diplomou
dioc'h ann dousen, a villerou
e vez dournet forzik kaosiou
ha nebeudik a bedennou ...
e skoliou keiz an dud dister
e zec dibaot ar seurt paper
hag e skoliou dom Joz velek
a nep paper ne deuz menek.
ar veleien a fourgaser
evel tud fall, a bell amzer,
eul lez-vam griz, hi bastardez
a gri varn-ho gant roguentes :
" din-me, din-me, va diplomou
" va buez, va gloar, ha va madou
" renit, renit dioc'h ho menoz
" oc'h oll denved d'ar baradoz,
" mez ganen-me list va guiriou
" na douchit ket oc'h va skoliou
" mar deufac'h c'hui var va zachen
" men ve kollet evid biken
" hag e fel din abarz miga
" c'hoaz eunn tachad ho pistiga. "

- Kouer en eur skei he gorn
var he veud. -

Mez hor butun a zo deved
hag hor c'herniel goulonderet.
Mad, doaniuz eo, rag ar mogued
a rô bepred herf d'ar spered.
N'eus forz; tennomp c'hoaz eur freillad
kent ma tavimp gant hor c'hannad.
Ia, ia, kannad, selaouit c'hoaz;
ni ho lezo didrouz varc'hoaz.
C'hui, laz-he-gaz, var a gonter
n'oc'h ket brichin e pep afer,
hag a wezo, ni grad, hep poan

tenna kouer a neac'h ha boan.
Klevit eta, var oc'h azez,
eur vechik oll ar virionez;
hak oc'h pagan na vouzit ket
mar komz ouzoc'h bale'h ha kalet.
Ni etrezomp, labourerien,
n'oump tam hevel oc'h acoutrouien,
ne ouzomp ket renka kaosiou
ker brao, ker flour hag er c'heriou.
--- Hag ho kiz eo, kannaded keiz,
koll ho kreden, tramzi noz-deiz;
ne vec'h-hu mui nemet korfou
boeden ebet enn ho pennou ?
Joa vraz ho pe, var ho klevet
ma vemp e Frans oll doktoret.
ha kalz a drouz a rit bemdez
dre ma zeo prim hor gwasieguez
hag enn divez, o kannaded,
e tem-lazit tiz hor spered !
E kavit fall ann oll skoliou
ma na deuont euz ho teuziou !
Ne roit d'ar vro deskadurez
nemet dre zorn oc'h acoutrounez !
E vez gwelet oc'h hor skolia
tud a ve red da guentelia !
e vez gwerzet er skolachou
evel e foar ar skianchou !
ha dispennet e c'hiz lien
gallek, latin ... dioc'h ar walen !
ho lien-hu, gwazet, 'zo ker,
ha poaz oc'hpenn evel paper !
Mar deuz gounit oc'h he verza
e keller stard oc'h hen uza;
pa vez kannet enn hor poullou
ne lez enn dour nemet pillou.
Daoust ha c'hui ve mac'homerien,
riblierien gwen, pe c'hoaperien ?
Miret ouzomp, a gweit amzer,
eunn dre skrivet var ar paper !
hor pennaska da c'hiz chatal
ha ni dre wir oll kevatal !
Acun braz hon euz na vemp kignet
da fin ar gont ha kivijet !

- Ar C'hannad -

N'ho pezet chal... ho kannaded
'zo traou dizrouk evel demved.
Mar dalc'hont berr war ar skiant,
eunn abek eo, ma tal arc'hant

- Kouer -

Perak eta pa z-int staliou
oc'h-hu ker piz gant ho skoliou ?
Pa vez diwer a vara poaz
a dregont stal e zeuz ar choaz :
e stal ar C'had, e stal al Lae, ...
bezet ezoum butun, c'hoalen...
ema tostik ar vagajen.
pa na blij ket ar stal dosta
e zear pelloc'h da varc'hata.
Ma ve kenn eaz prenadurez,
pa vez ezoum deskadurez
ann dud o kaout ar skol tostoc'h
a zeske mad ha kals stankoc'h.
hag hep konta ker puill pesiou
e ve kerkoulz pe vell skoliou.
Eur vech, eta, sentit ouzomp
hag e vezot tud evidomp.
Eviziken lezit foran
hent ar skiant gant pep hunan
Ma prenimp oll hor gwasieguez
a gleiz, a-zeou, d'hon iouleguez.
Ma vimp desket hep arc'hant
e skol ann nep na verz skiant.
ha ma c'helimp skolia d'hon tro
dioc'h hor meno, oll dud hor bro.
Enn hor Breiz-ni, neuze laouen,
e savo trouz ha kanaouenn !

- Ar C'hannad -

Var guement-se, kouer, kontit;
hag o c'hedal, sutit, kanit;
bez ho pezo labour chilpat
kent ma vezo pilet ho kad.
Ouzoc'h, dre chanz, ma ve sentet,
ar bed faktal a ve kemmet,
e ve gwelet ho pelsien
o rastellat hor skolerien

e rankfemp mort d'ann oferen
hag hep arguil d'ar brezeguen
e rankemp koez° hor pec'hejou
e rankfemp iun, ober vijel,
beva treudik, ha ehench tinel,
enn hor prej diskouez poellad
ha dioual piz oc'h re govad.
e rankfemp kacut hor c'horf dinam,
hor c'halon glan hag hep kontam,
e rankfemp c'hoaz, ni kannaded,
beza gwisien ar Jezuisted,
lezer hor strak, plega touchen,
ha var ho guer bale kempenn,
e rankfemp ... oh ! ne rankimp ket,
ni vezo kentoc'h krouguet !
Nan, biken mui, nan, kouerien,
ni ne zoujimp ho peleien,
re bell eo bet padet ho ren,
reizet e vint hiviziken.
Nemed oc'h red, enn hor c'heriou,
n'ho gouzanvimp enn hor skoliou,
nak hi, na kalz a wal bennou
a ger dispenn hol lezennou.
Eur re bennak, ma na daver,
a gavo prest eunn tam preder.

- Kouer -

Chommit, kannad, chommit, paour kez,
ha var ho tres, hag enn ho c'heaz,
Ma na doc'h mui den ar Vreiziz,
oc'h azeuler e Kear Bariz.
E Kear Bariz ho mignonet
ho deuz pell'zo mall d'ho kweled.
It, eta; kit d'ho dizoania,
ha ni a gano Alleluia !
Mez, ho pet sonj, eur gwir Breizad
ne ra ket stank hent eur c'hannad,
ne gustum ket gwiska, divez,
daousek kroc'hen enn he vlavez.
Mar kar he wir e pep amzer
ne dro ket ral kein d'he zever.
It da Bariz, bezit e Breiz
ni rai bepred lavar hor feiz,
e pep mare ni lavaro
ho gwir d'ann oll, bet'er maro.

ho gwir d'ann oll, d'an dud paien,
koulz ha d'ar re° zo kristenien.
ho gwir d'ann oll, d'ann doktoret,
a verz brema d'ar vro spered,
ho gwir d'ann oll d'ar veleien
pa zint ive hi Fransizien,
ho gwir d'ann oll, d'ar Jezuisted,
d'ar Jezuisted, ar gwal baotred !
ho gwir d'ann oll, d'ar vourc'hisien
hag enn ho zer d'ar gouerien.
ho gwir d'ann oll, d'ar bobl a Vreiz,
evid na dai da goll he feiz.
gwir da bep den, d'he c'hoanteguez,
da gaout, da rei deskadurez.
evid ann oll eo her goulen,
hor rouanez, ar vamm-lezen.

Kenavezo, tamik kannad,
ho pet iec'hed, ha kant heur vad.

6.

Skuiz o kleved ar seurt komzou
hor c'haz a c'houez leiz he c'hinou.
enn he galon e sav kounnar
lammet a ra gant an hegar.
he vleven 'zo sonn, sonn, reud tenn,
ha var he gwein ha var he benn,
oc'h all logod hag ar razet
he zaoulagad a strink luc'hed.
Da ve ganthan warn'ho seilla
hag ho dispenn, hag ho drailla.
Mez hi starded enn eur bodad
a lam dezhan oll a strollad.
Enn he borpant c'hwek e krogont
hag er bouldren henn diskaront,
hor c'haz a gri : disoul !... marnaon !
hag a chom reiz... marv-mik oc'h traon !!!
he skilfou treuz a ziframmer,
hag he sae gun a zidammer.
he bevar bao goude touzet,
ker flour ha seiz, a zo meizet.

7.

Glac'haret oll eo Laz-he-gaz
gant maro kriz he benn-targaz.
Wezit, kannat, ha welit druz,
divez ho kaz a zo mantruz !
--- ha ni, Breiziz, paotred a benn,
kanomp, kanomp a leiz korzen :
" Ni 'zo bepred gwir Vreizaded,
" bepred tud ter ha tud kalet.
" Mar berv ennomp goad hon tadou,
" e lam ive ho o'halonou.
" stourmet ouzomp ha gourinet
" ann nsp a ioul beza kannet !!! "

F. Gourc'hant, ptre

Contrairement a M. Gourc'hant dans son manuscrit, j'ai laissé de coté le W; comme après le g j'ai mis u ordinairement quand il était suivi d'une voyelle, d'un e surtout. Enfin, quand j'ai eu l'original entre les mains les élections avaient eu lieu; et après avoir copié cette pièce, je croyais l'avoir fait pour la première et dernière fois.

Je ne voudrais pas que ces pièces soient livrées au public à moins qu'on n'obtienne la permission des auteurs.

vvvvvvv

